

การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก



การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
พฤษภาคม 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

อาจารย์ที่ปรึกษาและคณบดีคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก
ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง "การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาล
ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก" เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาตรีวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะของมหาวิทยาลัย
นเรศวร



(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี กรรพุมมาลย์)

อาจารย์ที่ปรึกษา



(รองศาสตราจารย์พรณยูพา นพรัก)

คณบดีคณะสังคมศาสตร์

พฤษภาคม 2556

ชื่อเรื่อง	การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
ผู้ศึกษาค้นคว้า	ดาบตำรวจนิติ แก้วชื่น
ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี กรรพุมมาลย์
ประเภทสารนิพนธ์	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ร.ป.ม. สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2555
คำสำคัญ	การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกโดยศึกษาใน 3 ด้าน คือ การบริหารงานสวัสดิการ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ ด้านผลที่ได้รับจากการดำเนินงานสวัสดิการกลุ่มตัวอย่างจากผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 341 คน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนผู้สูงอายุ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการศึกษาพบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 184 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.00 มีอายุ 65 ปี หรือน้อยกว่า จำนวน 169 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.60 มีสถานภาพสมรส จำนวน 312 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.50 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 271 ราย คิดเป็นร้อยละ 79.50 มีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกกองทุน มีจำนวน 228 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.90

บริหารงานสวัสดิการ พบว่า การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก ในเรื่อง เทศบาลตำบลหัวรอมีการแจ้งกำหนดการ วัน เวลา และสถานที่จ่ายเงินสวัสดิการให้ผู้สูงอายุทราบ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ พบว่า การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก ในเรื่อง ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรม และงานของกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน ด้านผลที่ได้รับจากการดำเนินงานสวัสดิการ พบว่า การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก ในเรื่อง ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนเพื่อการบริหารงานผู้สูงอายุในชุมชน

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี กรรพุมมาลย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.สุกิจ ขอเชื้อกลาง อาจารย์ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร คุณบัญชา รังษีโกนตร ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม เทศบาลนครพิษณุโลก คุณสมบุญ บุญญเศรษฐโชติ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมคุณภาพชีวิต องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าจนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวรอทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง ในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขออุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน

ดาบตำรวจนิติ แก้วชื่น

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
ขอบเขตโครงการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
คำนิยามศัพท์.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินงาน.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับงานสวัสดิการสังคม.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ.....	13
ความหมายผู้สูงอายุและโครงการสวัสดิการผู้สูงอายุ.....	21
การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลหัวรอ.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	56
กรอบแนวคิดของงานวิจัย.....	60
3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	61
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิจัย.....	66
	ผลการศึกษาที่ได้จากผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ	
	อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ที่มีระดับการดำเนินงานสวัสดิการ	
	ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก.....	67
	ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล.....	67
	ตอนที่ 2 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 การดำเนินงานสวัสดิการ	
	ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก.....	70
	ตอนที่ 3 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ปัญหาและข้อเสนอแนะ	
	ต่อปัญหา.....	77
5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	79
	สรุปผลการวิจัย.....	80
	อภิปรายผล.....	82
	ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	83
	บรรณานุกรม.....	85
	ภาคผนวก.....	89
	ภาคผนวก ก	90
	- รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ.....	91
	- หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือ.....	93
	ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	95
	ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่น.....	102
	ประวัติผู้วิจัย.....	104

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 แสดงจำนวนผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมะนัง จังหวัด พิจิตรโลก.....	62
4.1 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุใน เขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมะนัง จังหวัดพิจิตรโลก จำแนกตามเพศ....	68
4.2 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุใน เขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมะนัง จังหวัดพิจิตรโลก จำแนกตามอายุ....	69
4.3 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุใน เขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมะนัง จังหวัดพิจิตรโลก จำแนกตาม สถานภาพ.....	69
4.4 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุใน เขต เทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมะนัง จังหวัดพิจิตรโลก จำแนกตามรายได้	70
4.5 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุใน เขต เทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมะนัง จังหวัดพิจิตรโลก จำแนกตามระยะ เวลาการเข้าเป็นสมาชิกกองทุน.....	70
4.6 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของผู้สูงอายุในการดำเนินงานสวัสดิการ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมะนัง จังหวัดพิจิตรโลก ด้านการ บริหารงานสวัสดิการ.....	71
4.7 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของผู้สูงอายุในการดำเนินงานสวัสดิการ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมะนัง จังหวัดพิจิตรโลก ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ.....	73
4.8 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของผู้สูงอายุในการดำเนินงานสวัสดิการ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมะนัง จังหวัดพิจิตรโลก ด้านผลที่ได้รับผลการดำเนินงานสวัสดิการ.....	75
4.9 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของผู้สูงอายุในการดำเนินงานสวัสดิการ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมะนัง จังหวัดพิจิตรโลก ในภาพรวม 3 ด้าน.....	77

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.10 แสดงประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะ การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุใน เขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกด้านการบริหารงาน สวัสดิการ.....	78
4.11 แสดงประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะ การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ ใน เขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วม ของผู้สูงอายุ.....	78
4.12 แสดงประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะ การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุใน เขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านผลที่ได้รับจาก การดำเนินงานสวัสดิการ.....	79



สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ.....	28
2	แผนผังการคัดเลือกและขออนุมัติรับสวัสดิการผู้สูงอายุ.....	53



บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วง 40 - 50 ปี ที่ผ่านมา ทรัพยากรต่าง ๆ ของชุมชนถูกดูดกลืนเข้าสู่ส่วนกลางของประเทศ และสู่กระแสโลกอย่างไม่หยุดยั้ง จนทำให้ชุมชนที่เคยพึ่งพาตนเองในอดีตได้เปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีชีวิตการผลิตที่เน้นการแข่งขันและเน้นผลตอบแทนสูงสุดมากขึ้น หลังจากที่มีมนุษย์ได้ก้าวไปสู่สังคมแบบทันสมัย ทำให้มนุษย์มีการแก่งแย่ง แข่งขันระหว่างกันมากขึ้นและมุ่งทำลายธรรมชาติเพื่อประโยชน์ส่วนตนมากขึ้น การผลิตกลายเป็นระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ ที่ต้องพึ่งพาภายนอกมากกว่าพึ่งพาตนเองนั้นให้ความสำคัญแก่เรื่องของวัตถุมากกว่าเรื่องของจิตใจ ก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาสังคมตามมามากมาย ถึงแม้ว่าจะมีการพยายามฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น และหาวิธีแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างสอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชนและท้องถิ่นนั้น ๆ แต่ก็ยังเป็นการจำกัดอยู่ในแวดวงแคบ ๆ ในขณะที่ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก การเปลี่ยนแปลงทำให้สังคมไทยในปัจจุบัน ได้มีอัตราผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากขณะนี้ครอบครัวไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุเหมือนในอดีตแล้ว ซึ่งอาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากสถานะทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่สังคมไทยเคยอยู่อาศัยกันแบบครอบครัวขยาย แต่ปัจจุบันกลายมาเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2545, หน้า 7) ทำให้สมาชิกในครอบครัวมีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุน้อยลง ซึ่งแท้จริงแล้วครอบครัวควรจะมีลักษณะต่าง ๆ ของสายใยที่เกิดขึ้นท่ามกลางสมาชิกในครอบครัวของผู้สูงอายุ ซึ่งได้แก่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน ความสนิทสนม ความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ซึ่งปัจจุบันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัวของผู้สูงอายุนั้นพบว่า การที่บุตรหลานส่วนใหญ่ออกไปทำงานนอกบ้าน ส่งผลให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบุตรหลานน้อยลง และความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างผู้สูงอายุกับบุตรหลานเปลี่ยนแปลงไปเป็นความสัมพันธ์แบบห่างเหินไม่ใกล้ชิดสนิทสนมและยังพบว่าปัญหาด้านความสัมพันธ์เกิดทั้งจากบุตรหลานและจากผู้สูงอายุ โดยปัญหาที่เกิดจากตัวผู้สูงอายุนั้นเกิดจากผู้สูงอายุบางคนนิสัยใจน้อย ส่วนปัญหาที่เกิดจากบุตรหลานเกิดจากการที่บุตรหลานไม่ค่อยเอาใจใส่ผู้สูงอายุเท่าที่ควร (พรหมมินทร์ จิรวัณ, 2553, หน้า 1)

ภาวะดังกล่าวทำให้ประเทศไทยได้ก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องเตรียมพร้อมในเชิงนโยบายหลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างหลักประกันด้านรายได้ยามชราภาพ การสร้างระบบ

เพื่อสนับสนุนการดูแลระยะยาว เจตนารมณ์ของระบบเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่มุ่งช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้สูงอายุที่ยากไร้ด้วยโอกาส โดยในปัจจุบันรัฐบาลโดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้คัดเลือกผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพโดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมของประชาคมในรูปของเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ โดยคุณสมบัติพื้นฐานของผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพนั้น ประการแรกจะต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประการที่สองต้องมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพหรือถูกทอดทิ้ง หรือขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู หรือไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ทั้งนี้มีเงื่อนไขว่าผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนกว่า หรือผู้ที่มีปัญหาซ้ำซ้อน หรือผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดารยากต่อการเข้าถึงบริการของรัฐจะเป็นผู้ได้รับการพิจารณาก่อน (ศิริรัตน์ กิมชู่, 2550, หน้า 2)

การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจึงเป็นภารกิจที่มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น และในอนาคตกลุ่มผู้สูงอายุจะมีแนวโน้มมากยิ่งขึ้น ส่งผลกระทบทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอายุของประชากรนับจากช่วงปี พ.ศ. 2543 ที่มีจำนวนประชากรสูงอายุจำนวน 5.7 ล้านคน ได้เพิ่มขึ้นมาเป็น 7.6 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2553 และในปี พ.ศ. 2558 จะมีประชากรผู้สูงอายุถึง 11 ล้านคน ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเขตเมืองของต่างจังหวัด และอยู่ตามลำพัง มีปัญหาในการดำรงชีวิตที่สุดคือ การไม่มีผู้ให้การช่วยเหลือดูแลยามเจ็บป่วยและรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงตนเองและครอบครัว (อนิรุจน์ กันสิทธิ์, 2551, หน้า 2)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 35 ระบุว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพมีสิทธิได้รับสวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ โดยต้องได้รับการยอมรับ 'ได้โอกาสศึกษาพัฒนาศักยภาพของตนสมวัย มีโอกาสทำงานให้สังคมได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวและชุมชน (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ, 2552, หน้า 2) ประกอบกับตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 เรื่องการกำหนดอำนาจหน้าที่การจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนในเรื่องการสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส กระทรวงมหาดไทย จึงได้ออกระเบียบที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ คือ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ขึ้นมาเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้สูงอายุที่ยากไร้ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตั้งงบประมาณสงเคราะห์สวัสดิการได้ตามสถานะคลังระเบียบฉบับนี้ได้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด โดย

สวัสดิการที่ได้รับส่วนหนึ่งมาจากเงินอุดหนุนของรัฐบาล ส่วนหนึ่งมาจากเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง (จตุพร ตั่นเล่า, 2551, หน้า 3)

เทศบาลตำบลห้วยจรเข้ม้า อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก ได้รับการถ่ายโอนการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิษณุโลก โดยมีกองสวัสดิการสังคมมีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ได้ให้การช่วยเหลือเป็นเงินสวัสดิการผู้สูงอายุ จำนวน 500 คน ด้วยงบประมาณจำนวน 150,000 บาท และในปีงบประมาณ 2554 ได้ให้การช่วยเหลือเงินสวัสดิการผู้สูงอายุที่ยากไร้เพิ่มขึ้นจำนวน 2,443 คน ด้วยเงินงบประมาณ 1,221,500 บาท โดยผู้สูงอายุได้รับการพิจารณาช่วยเหลือจะได้รับเงินคนละ 500 บาทต่อเดือน รวมเป็นเงิน 14,658,000 บาทต่อปี (เทศบาลตำบลห้วยจรเข้ม้า, 2555 หน้า 1) เพื่อช่วยเหลือให้ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งการดำเนินงานสวัสดิการของผู้สูงอายุนี้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้สูงอายุแจ้งความประสงค์เพื่อขอรับเงินสวัสดิการเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ซึ่งทางเทศบาลตำบลห้วยจรเข้ม้าได้ใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินให้ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เล่ม 126 ตอนพิเศษ 156 ง ราชกิจจานุเบกษา วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2552 แทนระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และระเบียบของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พ.ศ. 2552 เพื่อให้แนวทางการดำเนินการดังกล่าวมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน หรือไม่มีจุดแข็งจุดอ่อน ปัญหา อุปสรรคข้อจำกัดในการดำเนินงานด้านใดบ้างเป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ หากไม่เป็นไปตามมาตรฐานจะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับกระแสสังคมที่มีการเน้นศักยภาพของผู้สูงอายุในชุมชนและในท้องถิ่นให้สามารถเข้าถึงการบริการสวัสดิการสังคมอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้สูงอายุได้อยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี ไม่รู้สึกเป็นภาระของลูกหลาน ไม่คิดว่าถูกสังคมทอดทิ้ง และเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของครอบครัวและชุมชนต่อไป

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จึงทำให้ผู้ศึกษามีความประสงค์ที่จะศึกษาความคิดเห็นของการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจรเข้ม้า อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ และนำผลการศึกษาที่ได้รับมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความต้องการของผู้สูงอายุในการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตโครงการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย
 - 1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกกองทุน
 - 1.2 ตัวแปรตาม คือ การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก ในด้านการบริหารงานสวัสดิการ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ ด้านผลที่ได้รับจากการดำเนินงานสวัสดิการ
2. ประชากรเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 2,291 คน โดยกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนผู้สูงอายุ จำนวน 341 คน
3. พื้นที่ ได้แก่ เทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก
4. ระยะเวลาที่ทำการวิจัย เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2555 – เมษายน พ.ศ. 2556

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อทราบถึงปัญหาในการบริหารจัดการสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่หน่วยงานที่สนใจ นำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ

คำนิยามศัพท์

การดำเนินงานด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ หมายถึง กิจกรรมที่เทศบาลตำบลห้วยจรจัดให้
ผู้สูงอายุ เช่น ให้เงินช่วยเหลือเป็นเงินสวัสดิการผู้สูงอายุ อาหารกลางวัน

สวัสดิการผู้สูงอายุ หมายถึง การบริหารจัดการทางสังคมเกี่ยวกับการได้รับเงินอุดหนุน
สงเคราะห์จากรัฐบาลเพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางสังคมเพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของ
ประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เหมาะสมและเป็นธรรม โดยผู้สูงอายุได้รับเงินตามเกณฑ์ของ
ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การปกครอง
ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีสัญชาติไทย อาศัยอยู่ในเขต
พื้นที่ของเทศบาลตำบลห้วยจรจัด อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ
หรือถูกทอดทิ้ง ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู หรือไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ และมีรายชื่อ
ในทะเบียนบ้านตามมติคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2554 โดยจัดให้มีสวัสดิการแบบ
รายเดือนแบบขั้นบันไดให้แก่ผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุ 60 – 69 ปี จะได้รับเงิน 600 บาท อายุ 70
– 79 ปี จะได้รับเงิน 700 บาท อายุ 80 – 89 ปี จะได้รับเงิน 800 บาท และอายุเกิน 90 ปี
ขึ้นไป จะได้รับเงิน 1,000 บาท

เทศบาล หมายถึง องค์การของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้รับการจัดตั้งขึ้นตาม
พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม) เพื่อบริหารราชการในเขตชุมชนที่มีความเจริญ
และมีประชากรตั้งแต่ 7,000 คน ขึ้นไป ในที่นี้หมายถึง เทศบาลตำบลห้วยจรจัด

ด้านการบริหารงาน หมายถึง ขั้นตอนของการบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุโดยมีเกณฑ์
การสำรวจ การคัดเลือก การขึ้นทะเบียน การจัดทำประชาคม และมีการจัดทำบัญชีรายชื่อ โดย
ปิดประกาศไว้โดยเปิดเผยและเปิดโอกาสให้ร้องคัดค้านได้

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ หมายถึง การได้เข้าไปร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับสวัสดิการ
ต่าง ๆ เช่น เข้าร่วมในการพิจารณาผู้มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการ เข้าร่วมการประชุมเกี่ยวกับกลุ่ม
ผู้สูงอายุ เข้าร่วมเป็นเครือข่ายประสานงานระหว่างหมู่บ้าน เข้าร่วมตรวจสอบการให้บริการเงิน
สงเคราะห์ และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเงินสวัสดิการต่าง ๆ ในชุมชน

ด้านผลที่ได้รับจากการดำเนินงานสวัสดิการ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับงาน
สวัสดิการซึ่งได้แก่ ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินงาน ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านผู้รับ
การสงเคราะห์ และด้านระเบียบ/ข้อปฏิบัติในการดำเนินงาน

ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข หมายถึง วิธีการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ได้แก่ ได้รับเงินล่าช้า มีรายชื่อกทกล่น การไม่ได้รับทราบข่าวสารจากของหน่วยงานราชการ และปัญหาในการบริหาร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ ด้านผลที่ได้รับจากการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้ศึกษาได้ทำการค้นคว้า รวบรวมและทบทวน แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ เป็นแนวทางในการดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินงาน
2. แนวคิดเกี่ยวกับงานสวัสดิการสังคม
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
4. ความหมายผู้สูงอายุและโครงการสวัสดิการผู้สูงอายุ
5. การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลห้วยจร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินงาน

สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ (2545, หน้า 16) ให้ความหมายของการดำเนินงานว่ามีความหมาย เช่นเดียวกับการปฏิบัติงาน ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมของสิ่งที่มีชีวิตทุกชนิดที่แสดงออกโดยอาจจะสังเกตได้หรืออาจอยู่ภายในและภายนอก

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2545, หน้า 30) ให้ความหมายของการดำเนินงานว่า เป็นพฤติกรรมด้านการปฏิบัติงาน เป็นการใช้ความสามารถที่แสดงออกทางร่างกายรวมทั้งการปฏิบัติและพฤติกรรมที่แสดงออกและสังเกตได้ในสภาวะการณ์หนึ่ง ๆ หรืออาจเป็นพฤติกรรมที่ล่าช้า คือ บุคคลไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ แต่คาดคะเนว่าอาจปฏิบัติในโอกาสต่อไปเป็นพฤติกรรมต้องอาศัยพฤติกรรมระดับต่าง ๆ เป็นส่วนประกอบทั้งทางความรู้ และทัศนคติ สามารถประเมินผลได้ง่าย แต่กระบวนการในการที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมนี้ต้องอาศัยเวลา และการตัดสินใจหลายขั้นตอน

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานมีดังนี้ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2545, หน้า 32 – 33)

1. ลักษณะประชากร เป็นลักษณะที่ช่วยให้เห็นถึงภูมิหลังของบุคคล เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม สถานที่อยู่อาศัย ขนาดครอบครัว สิ่งอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน

อย่างไรก็ตามลักษณะประชากรอย่างเดียวยังไม่เป็นเครื่องชี้วัดที่ดีที่จะแสดงถึงผลการปฏิบัติงานที่ดี ทั้งนี้ยังมีสิ่งที่เกี่ยวข้องคือ ความรู้ ความสามารถ และลักษณะทางจิตวิทยา

2. ลักษณะด้านความสามารถ เป็นสิ่งที่สำคัญในการพิจารณาเลือกคนเพื่อมาดำเนินงาน ความรู้ความสามารถเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่สามารถกระตุ้นให้เกิดความพยายามในการทำงาน เป็นแรงจูงใจขั้นต้นที่มีผลกระทบต่อไหวพริบของบุคคลที่เอาชนะสภาพแวดล้อมได้ บุคคลที่รู้สึกว่ามีความรู้ความสามารถในงานของเขา สามารถคิดได้ว่าเขาจะทำงานอย่างจริงจัง ดังนั้นความรู้ความสามารถแบ่งได้ 2 ด้าน คือ ด้านกายภาพ และด้านสมอง ซึ่งบ่อยครั้งได้ใช้ผลการเรียนเป็นเครื่องชี้วัดถึงแนวโน้มของความรู้ความสามารถด้านสมองและการปฏิบัติงาน

3. ลักษณะด้านจิตวิทยา เป็นการแสดงแนวโน้มของพฤติกรรมแต่ละบุคคลที่เกิดขึ้นและมีอิทธิพลค่อนข้างถาวรต่อพฤติกรรม ลักษณะทางจิตวิทยาเหล่านี้ เช่น ทศนคติ การรับรู้ ความต้องการและบุคลิกภาพ เป็นต้น อย่างไรก็ตามความสำคัญของคุณลักษณะประชากรเหล่านี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติและความจำเป็นแต่ละงาน

4. ความพยายามในการทำงาน คุณลักษณะประชากรที่มีความเหมาะสมกับความจำเป็นของงานนั้น ยังไม่สามารถที่จะทำให้บุคคลมีผลการปฏิบัติงานในระดับที่สูงทั้งนี้ยังมีตัวแปรหนึ่งที่สำคัญและต้องมีก็คือ ความพยายามในการทำงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความปรารถนาที่จะปฏิบัติงานนั้นคือ ต้องมีแรงจูงใจที่จะทำงาน เป็นแรงผลักดันภายในตัวบุคคลที่มีผลโดยตรงและคงไว้ซึ่งความพยายามในการทำงาน คนที่มีแรงจูงใจจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยกำหนดความพยายามในการทำงาน

5. การสนับสนุนจากองค์กรในการปฏิบัติงานของบุคคล จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรที่ปฏิบัติอยู่บุคคลที่มีลักษณะบุคคลตรงกับความจำเป็นของงานและได้รับการจูงใจในระดับสูง อาจไม่เป็นผู้ปฏิบัติงานที่ดี หากได้รับการสนับสนุนที่ไม่เพียงพอจากหน่วยงาน หรือที่เรียกว่าข้อจำกัดด้านสถานการณ์ เช่น ขาดเวลาที่จะทำงาน งบประมาณ เครื่องมือเครื่องใช้และวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับงานไม่ชัดเจน ระดับความคาดหวังของผลการปฏิบัติงานที่ไม่เหมาะสมขาดอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงาน ขาดการช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่ยืดหยุ่น เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานมีหลายประการ เช่น คุณลักษณะประชากร ความรู้ความสามารถของบุคคล ความพยายามในการทำงาน การสนับสนุนจากองค์กร หากปัจจัยดังกล่าวมีความสมบูรณ์จะทำให้ผลการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับงานสวัสดิการสังคม

ความหมายของสวัสดิการสังคม

สวัสดิการสังคม เป็นงานที่มีขอบข่ายกว้างขวาง ช่วยเสริมสร้างการพัฒนาทางด้านทรัพยากรมนุษย์อย่างดียิ่ง และยังถือว่าเป็นหลักคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างราบเรียบถือว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อมนุษย์ มีผู้ให้ความหมายของงานสวัสดิการสังคมไว้มากมายดังนี้

วันทนี วาลิกะสิน และคณะ (2543, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของสวัสดิการสังคมว่า หมายถึง กิจกรรมที่รัฐบาลและเอกชนทุกระดับ จัดให้มีขึ้นทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อประกันความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน โดยอาศัยผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้จากหลายสาขา ไม่เฉพาะแต่นักสังคมสงเคราะห์เท่านั้น ทั้งนี้จุดศูนย์กลางของงานสวัสดิการสังคมคือ ประชาชนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีและมีหลักประกัน งานสวัสดิการไม่เพียงแต่จะช่วยเหลือหรือแก้ไข ปัญหาแก่บุคคลที่ประสบความเดือดร้อนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงมาตรการป้องกันส่งเสริมสวัสดิการสังคมให้ดีขึ้นด้วยประการที่สำคัญสวัสดิการสังคมถือเป็นส่วนหนึ่งของงานพัฒนาสังคม

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2545, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของสวัสดิการสังคมว่า หมายถึง ระบบการจัดบริการสังคม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาสังคม รวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ระดับมาตรฐาน โดยบริการดังกล่าวจะต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ทั้งในด้านการศึกษาที่ดี การมีสุขภาพอนามัย การมีที่อยู่อาศัย การมีงานทำ การมีรายได้ การมีสวัสดิการแรงงาน การมีความมั่นคงทางสังคม การมีนันทนาการ และบริการสังคมทั่วไป โดยระบบบริการสังคมต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนต้องได้รับและเข้ามามีส่วนร่วมในระบบการจัดบริการสังคมทุกระดับ

Encyclopedia of Social Work (1971 อ้างถึงใน วันทนี วาลิกะสิน และคณะ, 2543, หน้า 1) ได้ให้ความหมายว่า สวัสดิการสังคมหมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้น โดยหน่วยงานทั้งของรัฐบาลและอาสาสมัคร เพื่อมุ่งป้องกันและขจัดปัญหาสังคมหรือปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล กลุ่ม และชุมชน

Friendlander and Apte (1980 อ้างถึงใน วันทนี วาลิกะสิน และคณะ, 2543, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของสวัสดิการสังคมว่า เป็นระเบียบ นโยบาย ผลประโยชน์ และบริการ ซึ่งจะทำให้การดำเนินการจัดบริการต่าง ๆ เป็นไปโดยสอดคล้องกับความต้องการของสังคมเป็นที่ยอมรับกันว่าสวัสดิการสังคมเป็นบริการพื้นฐานที่มีความสำคัญ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและถาวร เปลี่ยนแปลงจากสภาวะที่เคยยากลำบากไปสู่สิ่งที่คาดหวังว่าดีกว่ารวมไปถึงความอุดมสมบูรณ์ในที่สุด

Day and others (1999 p. 275) ได้ให้ความหมายของสวัสดิการสังคมว่า หมายถึง ระบบบริการทางสังคมที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้สมาชิกในสังคมได้รับบริการทางสังคม ซึ่งถือว่าเป็นบรรทัดฐานทางสังคมที่บุคคลทุกคนพึงได้รับ

จากความหมายของคำว่าสวัสดิการสังคม กล่าวโดยสรุปว่า สวัสดิการสังคมเป็นระบบการจัดบริการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกระดับทั้งรัฐบาลและเอกชน เพื่อส่งเสริมและช่วยเหลือให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี ไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคม ทั้งนี้ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคลแต่ละวัย

รูปแบบของสวัสดิการสังคม

Titmuss (1974 อ้างถึงใน กิติพัฒน์ นนทบุรีมะดุล, 2544, หน้า 12) ได้แบ่งสวัสดิการสังคมออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. สวัสดิการสังคมแบบชั่วคราว บรรเทาปัญหาหรือแบบเก็บตก สวัสดิการสังคมแบบนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่าบุคคลในสังคมจะได้รับการตอบสนองความต้องการโดยแหล่งตอบสนองคือ ครอบครัว และตลาด รูปแบบนี้หากประชาชนประสบความเดือดร้อนจะต้องช่วยเหลือตนเองโดยหันเข้าหาทรัพยากรของตนเอง ซื่อหาบริการทางสังคมมาตอบสนองความต้องการ หากไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้หน่วยงานของรัฐบาลจึงจะเข้าไปช่วยเหลือเป็นครั้งคราวไป เหมือนกับการดำเนินการเชิงรับรอให้เกิดปัญหาขึ้นก่อนจึงตามแก้ไข รูปแบบที่ให้เกิดการรับรู้ของประชาชนที่ใช้บริการของรัฐบาลจึงเป็นพวกที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เป็นภาระของสังคม

2. สวัสดิการสังคมแบบสัมฤทธิ์ผลทางอุตสาหกรรม เป็นเสมือนกลไกหนึ่งในระบบของเศรษฐกิจ เป็นเครื่องตอบแทนแก่ผู้ที่เป็นกำลังสำคัญในการผลักดันระบบเศรษฐกิจโดยใช้มาตรการทางด้านภาษีอากร การเงินการคลัง ตลอดจนผลตอบแทนในอาชีพเป็นสิ่งตอบสนองความต้องการของบุคคลที่เป็นกำลังการผลิต โดยเกณฑ์การจัดสรรพิจารณาจากความสามารถในการทำงาน สถานภาพ บทบาทในการทำงาน ผลผลิตของงานเป็นสำคัญ

3. สวัสดิการสังคมแบบสถาบัน รูปแบบนี้ถือว่าสวัสดิการสังคมเป็นสถาบันสังคมที่มีความสำคัญที่จะก่อให้เกิดบูรณภาพในสังคมซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สังคมจะขาดเสียมิได้ แม้ว่าสังคมนั้นจะมีเสถียรภาพแล้วก็ตาม สวัสดิการสังคมตามแนวคิดนี้ยังต้องกำหนด ทำให้ระบบสังคมดำเนินไปอย่างราบรื่น ขณะที่ระบบเศรษฐกิจตลาดเสรีสร้างความเป็นธรรมทางสังคมเศรษฐกิจอันเป็นธรรมชาติที่ยากจะหลีกเลี่ยงได้ แนวคิดสวัสดิการสังคมแบบสถาบันมีความเหมาะสมกับระบบเศรษฐกิจเสรีควรที่จะดำเนินการควบคู่กันไป เพื่อเป็นการค้ำกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม

ขอบเขตของงานสวัสดิการสังคม

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2544, หน้า 21-22) กล่าวว่า งานสวัสดิการสังคม มีขอบเขตครอบคลุมลักษณะงานดังนี้

1. การประกันสังคม เป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตและคุ้มครองลูกจ้างให้ประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วย หรือประสบอันตราย ทูพพลภาพเสียชีวิตอันมิใช่เนื่องมาจากการทำงาน การคลอดบุตร การประกันกรณีชราภาพ และการสงเคราะห์บุตรของลูกจ้าง โดยรัฐได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายให้ความคุ้มครอง

2. การช่วยเหลือสาธารณะ เป็นบริการที่จัดขึ้นสำหรับผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ผู้ยากไร้ ผู้ที่ต้องพึ่งพิงผู้อื่น และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เป็นลักษณะการสงเคราะห์แบบให้เปล่า ในรูปของเงิน สิ่งของ การให้คำปรึกษาแนะนำ และบริการต่าง ๆ

3. บริการสังคม เป็นบริการที่จัดขึ้นโดยภาครัฐและเอกชน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน แบ่งลักษณะบริการเป็น 6 ประเภท ดังนี้

3.1 สุขภาพอนามัย เป็นบริการด้านสุขภาพอนามัย และการสาธารณสุข โภชนาการ และมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันแก้ไข และฟื้นฟูสุขภาพของประชาชน

3.2 การศึกษา เป็นบริการที่จัดให้สำหรับประชาชนทุกคนที่อย่างน้อยทุกคนต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับจากรัฐ และบริการด้านการศึกษามีทั้งการศึกษาในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

3.3 ที่อยู่อาศัย เป็นบริการที่รัฐจัดการดูแลด้านที่อยู่อาศัยให้กับประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีรายได้น้อย

3.4 การมีงานทำและมีรายได้ เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีงานทำ คุ้มครองการทำงาน รายได้ และประกันสังคม

3.5 บริการสังคม (Social services) เป็นบริการที่จัดทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์ในด้านการดำเนินชีวิตของประชาชนโดยมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

3.6 นันทนาการ เป็นบริการที่เกี่ยวกับการสร้างความรู้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมให้แก่ผู้ใช้บริการ เช่น บริการห้องสมุด บริการดนตรี กีฬา ดนตรี ภาพยนตร์ การออกกำลังกาย และรวมทั้งงานอดิเรกอื่น ๆ

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้กำหนดขอบเขตงานสวัสดิการที่ได้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมให้มีความเป็นอยู่ที่ดี 7 ด้าน ดังนี้ (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2545, หน้า 15)

1. การมีสุขภาพอนามัยที่ดี หมายถึง ประชาชนพึงได้รับการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน โดยประชาชนไม่ว่าเพศใด อายุวัยใด เชื้อชาติใด ศาสนาใด อยู่ในภูมิภาคใด หรืออยู่ในวัฒนธรรมใด มีความสนใจในทางการเมือง มีแบบแผนการดำรงชีวิตเช่นใด หรือมีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมในระดับชั้นใดก็ตามพึงได้รับการสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัยที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง เสมอภาค เป็นธรรมสอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ปัญหาของบุคคล กลุ่มบุคคล และประชาชน

2. การมีการศึกษาที่ดี หมายถึง ประชาชนพึงได้รับการที่ส่งเสริมและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพต่อไปและแม้ว่าประชาชนจะมีข้อบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม หรือด้อยโอกาสทางการศึกษา ก็จะได้รับบริการการศึกษาพิเศษและจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนที่มีข้อจำกัดเหล่านั้นทั้งนี้ประชาชนทุกคนต้องได้รับการศึกษาในระดับอย่างน้อยที่สุดคือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การมีที่อยู่อาศัย หมายถึง การที่ประชาชนมีที่อยู่อาศัยตามควรแก่อัตภาพช่วยการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี ในทำนองเดียวกันประชาชนทุกคนควรจะได้มีที่อยู่อาศัยตามแต่กำลังความสามารถของบุคคลที่จะได้มา อย่างน้อยที่สุด ที่อยู่อาศัยต้องให้ความปลอดภัย ความมั่นคงอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีสภาพเสื่อมโทรมแออัดแวดล้อมด้วยมลพิษหรือเสี่ยงต่อภัยพิบัติเสี่ยงต่อความเสื่อมเสียทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

4. การมีงานทำ การมีรายได้ และการมีสวัสดิการแรงงาน หมายถึง ประชาชนมีงานทำที่ทำให้มีรายได้อย่างน้อยเพียงพอแก่การดำรงชีพ งานที่ทำมีสวัสดิการที่ดีหรืออย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนดงานที่ทำต้องไม่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วย อุบัติเหตุ และอุบัติเหตุต่าง ๆ ไม่เป็นงานที่สร้างความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรมหรือผิดกฎหมาย

5. การมีความมั่นคงทางรายได้ หมายถึง ประชาชนทุกคนที่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพได้รับการคุ้มครองในเรื่องความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของตนและครอบครัว ในรูปของการประกันสังคมซึ่งครอบคลุมเรื่องผลประโยชน์จากการประกันสุขภาพ การสงเคราะห์บุตร การชดเชยการขาดรายได้จากการเจ็บป่วย พิการ ทูพพลภาพ ชราภาพ และการว่างงาน การประกันสังคมเป็นมาตรการหนึ่งที่จะสร้างความมั่นคงทางสังคมโดยเฉพาะกับประชาชนผู้มีรายได้ประจำไม่ได้รับความเดือดร้อนเมื่อมีเหตุให้สูญเสียรายได้ทั้งหมด บางส่วนหรือไม่พอเพียงแก่การยังชีพ

6. นันทนาการ หมายถึง ประชาชนมีกิจกรรมนันทนาการเพื่อการบันเทิงและพักผ่อนใจอย่างมีคุณภาพ โดยกิจกรรมนันทนาการนั้น ๆ ความเป็นมนุษย์ไม่ผิดศีลธรรม และไม่ผิดกฎหมาย ไม่เป็นการเอาเปรียบ กดขี่ข่มเหงหรือละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในกลุ่มอื่น ๆ

7. การบริการสังคมทั่วไป หมายถึง การให้บริการแก่ประชาชนโดยเฉพาะผู้ยากจน และผู้ด้อยโอกาส กลุ่มเป้าหมายพิเศษ เพื่อช่วยสร้างเสริม การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ช่วยพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขตามควรแก่อัตภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานจัดการ

ความหมายของการบริหารจัดการ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545, หน้า 15) ให้ความหมายว่า ธุรกิจหรือองค์กร แสดงให้เห็นจากกลุ่มของบุคคลที่มาร่วมกันทำงานด้วยโครงสร้างและการประสานงานเป็นหลักการจัดเจนแนชัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดเป้าหมายไว้ ซึ่งต้องใช้ทรัพยากรจากสภาพแวดล้อมทางธุรกิจประกอบด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัสดุดิบ (Material) เครื่องจักร (Machine) วิธีการ (Method) และการบริหาร (Management) หรือที่นิยมเรียกว่า 6M's

ซึ่งความหมายของการบริหารจัดการนั้น สามารถจำกัดออกมาตามความเข้าใจได้โดยคำว่า "Management" อาจแปลว่า การจัดการ หรือการบริหารหรือการบริหารจัดการก็ได้ซึ่งได้รวบรวม ความหมายของคำว่า "การบริหารจัดการ" และ "การจัดการ" ได้ดังนี้

1. การบริหาร ใช้ในการบริหารระดับสูง โดยเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูง เป็นคำที่นิยมใช้ในการบริหารรัฐกิจ หรือใช้ในหน่วยงานราชการ และคำว่าผู้บริหารจะหมายถึง ผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์กรของรัฐ หรือองค์กรที่ไม่มุ่งหวังกำไร

การบริหาร คือ กลุ่มของกิจกรรม ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การสั่งการ (Leading/Directing) หรือการอำนวยความสะดวก (Controlling) ซึ่งจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากรขององค์กร (6M's) เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และด้วยจุดมุ่งหมายสำคัญในการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลครบถ้วน

2. คำว่าจัดการ จะเน้นการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย (แผนที่วางไว้) ซึ่งนิยมใช้ในการจัดการธุรกิจ ส่วนคำว่าผู้จัดการ จะหมายถึงบุคคลในองค์กรซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบต่อกิจกรรมในการบริหารทรัพยากรและกิจการงานอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์กร

การบริหารจัดการ หมายถึง ชุดของหน้าที่ต่าง ๆ ที่กำหนดทิศทางในการใช้ทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร การใช้ทรัพยากร

อย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง การใช้ทรัพยากรได้อย่างเฉลียวฉลาดและคุ้มค่า การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ นั้นหมายถึง การตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง และมีการปฏิบัติการสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนั้นผลสำเร็จของการบริหารจัดการจึงจำเป็นต้องมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลควบคู่กัน

สุรัสวดี ราชกุลชัย (2543, หน้า 19) กล่าวว่าการบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการของการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรจากการทำงานร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ หรือเป็นกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำว่า การบริหาร และการจัดการ มีความหมายแตกต่างกันเล็กน้อย โดยการบริหารจะสนใจและสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายไปลงมือปฏิบัติ นักวิชาการบางท่านให้ความเห็นว่าการบริหารใช้ในภาครัฐ ส่วนการจัดการใช้ในภาคเอกชน อย่างไรก็ตามในตำราหรือหนังสือส่วนใหญ่ทั้ง 2 คำนี้ มีความหมายไม่แตกต่างกัน สามารถใช้แทนกันได้และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

จากความหมายต่าง ๆ ข้างต้น การบริหารจัดการจึงเป็นกระบวนการของกิจกรรมที่ต่อเนื่องและประสานงานกัน ซึ่งผู้บริหารต้องเข้ามาช่วยเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์กร ประเด็นสำคัญของการบริหารจัดการมีดังนี้

1. การบริหารจัดการสามารถประยุกต์ใช้กับองค์กรใดองค์กรหนึ่งได้
2. เป้าหมายของผู้บริหารทุกคนคือ การสร้างกำไร
3. การบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลผลิต โดยมุ่งสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายคือประโยชน์สูงสุด

4. การบริหารจัดการสามารถนำมาใช้สำหรับผู้บริหารในทุกระดับชั้นขององค์กร

กระบวนการการบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์กร ซึ่งกระบวนการการบริหารจัดการนี้สามารถแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวเนื่องกันได้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ สอดคล้องและต่อเนื่อง ทั้งนี้หน้าที่ของการบริหารประกอบด้วยกิจกรรมพื้นฐาน 4 ประการ หรืออาจแบ่งในลักษณะที่เป็นขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผน เป็นสิ่งที่องค์กรต้องการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การวางแผนเป็นสะพานเชื่อมระหว่างเหตุการณ์ปัจจุบันและอนาคต ซึ่งทำได้โดยการให้บรรลุเป้าหมายผลลัพธ์ที่ต้องการ การวางแผนจึงต้องอาศัยการกำหนดกลยุทธ์ที่ประสิทธิภาพ แม้ว่าพื้นฐานของการจัดการโดยทั่วไปเป็นงานของผู้บริหารการวางแผนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการปฏิบัติตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จ และการประเมินกลยุทธ์ เพราะว่า การจัดการองค์กร การจูงใจ การจัดบุคคลเข้าทำงาน และ

กิจกรรมควบคุม ขึ้นกับการวางแผน กระบวนการวางแผนจะต้องประกอบด้วยผู้บริหารและพนักงานภายในองค์กร การวางแผนจะช่วยให้องค์กรกำหนดข้อดีจากโอกาสภายนอกและทำให้เกิดผลกระทบจากอุปสรรคภายนอกต่ำสุด โดยต้องมองเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันเพื่อคาดคะเนเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การวางแผนประกอบด้วย การพัฒนาภารกิจ การคาดคะเนเหตุการณ์ปัจจุบัน เหตุการณ์อนาคต และแนวโน้มการกำหนดวัตถุประสงค์ และการเลือกกลยุทธ์ที่ใช้

การวางแผนช่วยให้ธุรกิจปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงของตลาดสามารถกำหนดเป้าหมายได้ การบริหารเชิงกลยุทธ์นั้นต้องการให้องค์กรติดตามในลักษณะเชิงรุกมากกว่าที่จะเป็นเชิงรับ องค์กรที่ประสบความสำเร็จจะควบคุมอนาคตขององค์กรมากกว่าที่จะรอรับผลจากอิทธิพลสภาพแวดล้อมภายนอกและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การตัดสินใจถือเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผน การปรับตัวเป็นสิ่งจำเป็นเพราะว่ามีการเปลี่ยนแปลงของตลาด เศรษฐกิจและคู่แข่งทั่วโลก จุดเริ่มต้นของความสำเร็จที่ดีของธุรกิจคือการวางแผนที่เหมาะสม เห็นผลได้จริง ยืดหยุ่น มีประสิทธิผล และทรงประสิทธิภาพ

2. การจัดการองค์กร จุดมุ่งหมายของการจัดการองค์กรคือ การใช้ความพยายามทุกกรณีโดยการกำหนดงานและความสำคัญของอำนาจหน้าที่การจัดการองค์กร หมายถึง การพิจารณาถึงสิ่งที่ต้องการทำและผู้ที่จะทำรายงานมีตัวอย่างในประวัติศาสตร์ของธุรกิจที่มีการจัดองค์กรที่ดีสามารถประสบความสำเร็จในการแข่งขันและสามารถเอาชนะคู่แข่งได้ ธุรกิจที่มีการจัดองค์กรที่ดีสามารถจูงใจผู้บริหาร และพนักงานให้มองเห็นความสำคัญของความสำเร็จขององค์กร การกำหนดลักษณะเฉพาะของงานโดยการแบ่งงานประกอบด้วยงานที่กำหนดออกมาเป็นแผนก และการจัดแผนก การมอบอำนาจหน้าที่ การแยกงานออกเป็นงานย่อยตามการพัฒนารายละเอียดของงาน และคุณสมบัติของงาน เครื่องมือเหล่านี้มีความชัดเจนสำหรับผู้บริหารและพนักงาน ซึ่งต้องการทราบลักษณะของงาน

การกำหนดแผนกในโครงสร้างขององค์กร ขนาดของการควบคุม และสายการบังคับบัญชา การเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ต้องการการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้าง เพราะตำแหน่งใหม่ ๆ ที่สร้างขึ้นหรือลดลงหรือรวมกัน โครงสร้างองค์กรจะต้องระบุถึงวิธีการใช้ทรัพยากรและวิธีการซึ่งวัตถุประสงค์มีการกำหนดขึ้นในธุรกิจ การสนับสนุนทรัพยากรและกำหนดวัตถุประสงค์ตามสภาพทางภูมิศาสตร์ จะแตกต่างจากโครงสร้าง รูปแบบทั่วไปของการจัดแผนกคือ ตามหน้าที่ ตามฝ่าย ตามหน่วยธุรกิจ เชิงกลยุทธ์ และด้านเมทริกซ์

3. การนำหรือการสั่งการ เป็นการใช้อิทธิพลเพื่อจูงใจพนักงานให้ปฏิบัติงานและนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ระบุไว้ หรือเป็นกระบวนการจัดการให้สมาชิกในองค์กรทำงานร่วมกัน

ได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งที่ซับซ้อนและเข้าใจถ่องแท้ได้ยาก การนำหรือการสั่งการจึงต้องใช้ความสามารถหลายเรื่องควบคู่กันไป อาทิ ภาวะความเป็นผู้นำของผู้บริหาร การจูงใจ การติดต่อสื่อสารในองค์กร และการทำงานเป็นทีม เป็นต้น หน้าที่ในการนำหรือสั่งการนี้มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าหน้าที่อื่น เพราะผู้บริหารต้องแสดงบทบาทของผู้สั่งการอย่างมีคุณภาพ ถ้าไม่เช่นนั้น แผนงานที่วางไว้ตลอดจนทรัพยากรที่จัดเตรียมไว้อาจไม่เกิดประสิทธิผล ถ้าผู้บริหารดำเนินกิจกรรมด้านการสั่งการไม่ดีพอ ดังนั้น การสั่งการจึงเป็นเรื่องของความรู้ความชำนาญ ประสบการณ์ และความสามารถที่จะชักจูงให้พนักงานร่วมกันปฏิบัติงานไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้องค์กรประสบความสำเร็จตามต้องการ

4. การควบคุมการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กร ถือว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบ หรือติดตามผลและประเมินการปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของพนักงาน เพื่อรักษาให้องค์กรดำเนินไปในทิศทางสู่เป้าหมายอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์หลักขององค์กรในเวลาที่กำหนดไว้ องค์กรหรือธุรกิจที่ประสบความล้มเหลวอาจเกิดจากการขาดการควบคุม หรือมีการควบคุมที่ไร้ประสิทธิภาพ และหลายแหล่งเกิดจากความไม่ใส่ใจในเรื่องของการควบคุม ละเลยเพิกเฉย หรือในทางกลับกัน คือมีการควบคุมมากเกินไปจนเกิดความผิดพลาดขององค์กรเอง การควบคุมจึงเป็นหน้าที่หลักทางการบริหารที่มีความสำคัญตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการทางการบริหารการควบคุมเป็นการตรวจสอบ และตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน โดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายและดำเนินการปฏิบัติเพื่อให้มั่นใจว่าจะบรรลุผลลัพธ์ตามต้องการ นอกจากนี้การควบคุมยังเป็นกระบวนการรวบรวมและแสดงถึงข้อมูลย้อนกลับเรื่องของการผลการดำเนินงานในฐานะที่เป็นพื้นฐานสำหรับการปฏิบัติและการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอีกด้วย อาจกล่าวถึงบทบาทสำคัญของการควบคุมได้ว่า อยู่ที่คำ 4 คำ ได้แก่ มาตรฐาน การวัดผล การเปรียบเทียบ และการปฏิบัติ โดยการควบคุมจะครอบคลุมดูแล 4 พื้นที่ใหญ่ ๆ ของการบริหาร กล่าวคือ พฤติกรรมบุคคลในองค์กร การเงิน การปฏิบัติการ และข้อมูลข่าวสาร ทรัพยากรประกอบด้วย มนุษย์ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเงิน ตลอดจนทรัพยากรข้อมูลขององค์กร ซึ่งผู้บริหารจะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ในกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร โดยอาศัยหน้าที่ทั้ง 4 ประการนี้

ความสำคัญของการบริหารจัดการ

นภาพร ศรีมรกต, (2541, หน้า 12) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหาร ในฐานะการบริหารเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคม เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ที่ชอบอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เป็นพวกเพื่อจะมีชีวิตอยู่รอดในสังคม การมีชีวิตอยู่รอดที่ดีนั้น จำเป็นจะต้องใช้วิธีการอันสลับซับซ้อน และวิธีการต่าง ๆ กันหรือแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างนี้มีทั้งทางกายและทางใจ ดังนั้นมนุษย์จึงจำเป็นต้องร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อาจสรุปความสำคัญของการบริหารได้ดังนี้

1. การบริหารนั้นได้เจริญเติบโตควบคู่มากับการดำรงชีพของมนุษย์ และเป็นสิ่งช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก
2. องค์การต่าง ๆ จำต้องขยายงานด้านบริหารให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ให้สมดุลกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
3. การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาการ
4. การบริหารเป็นมรรควิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า
5. การบริหารจะช่วยให้ทราบถึงแนวโน้มทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อมของสังคมในอนาคต
6. การบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ
7. การบริหารมีลักษณะต้องใช้ในการวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือซึ่งจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ
8. การบริหารเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีพอย่างฉลาดเพราะในชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือในองค์การย่อมมีส่วนเกี่ยวพันกับการบริหารอยู่เสมอ
9. การบริหารกับการเมืองเป็นสิ่งที่คู่กันไม่อาจแยกจากกันโดยเด็ดขาดได้ ฉะนั้นการศึกษาวิชาบริหารจึงต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมทางการเมืองด้วย

องค์ประกอบของการบริหารจัดการ

1. วัตถุประสงค์ที่แน่นอน กล่าวคือ จะต้องรู้ว่าจะดำเนินการไปเพื่ออะไร และต้องการอะไรจากการดำเนินการ เช่น ต้องมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการ หรือในการผลิตต้องรู้ว่าจะผลิตเพื่อใคร ต้องการผลตอบแทนเช่นใด ถ้าหากไม่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์แล้วก็ไม่มีความหมายที่จะบริหารการดำเนินงานต่าง ๆ จะไม่มีผลสำเร็จ เพราะไม่มีเป้าหมายกำหนดไว้แน่นอน
2. ทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ วัตถุ และเครื่องมือใช้เพื่อประกอบการดำเนินงานรวมถึงความสามารถในการจัดการทรัพยากรในการบริหาร สามารถแบ่งแยกได้เป็น 4 ประเภท หรือเรียกย่อ ๆ ว่า 4 M คือ

- 2.1 มนุษย์ (Man)
- 2.2 เงิน (Money)
- 2.3 วัสดุเครื่องมือใช้ (Material)
- 2.4 ความสามารถในการจัดการ (Management)

3. มีการประสานงานระหว่างกัน หรือเรียกได้ว่ามีปฏิริยาระหว่างกันกล่าวคือเป้าหมายและวัตถุประสงค์รวมทั้งทรัพยากรในการบริหารทั้ง 4 ประเภtdังกล่าว จะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเกิดปฏิริยาการระหว่างกัน หรือกล่าวได้ว่าจะต้องมีระบบของการทำงานร่วมกันและจะต้องมีการทำงานร่วมกันที่เกิดขึ้นจริง ๆ ด้วย การนำเอาปัจจัยทั้งหลายเบื้องต้นมาไว้ร่วมกันแล้วไม่เกิดปฏิริยาระหว่างกัน ไม่เกิดความสัมพันธ์ระหว่างกัน การบริหารก็จะไม่เกิดขึ้น

ทฤษฎีการจัดการและการบริหาร

ศาสตราจารย์ (2549, หน้า 12) กล่าวว่า แนวคิดการจัดการเชิงบริหาร เกิดจากนักคิดและนักวิชาการที่ต้องการคิดค้นและกำหนดหลักการบริหารให้ชัดเจน ฮอริ ฟาโยล์ (Henry Fayol) เป็นนักบริหารชาวฝรั่งเศส ซึ่งอาศัยประสบการณ์ในการทำงานด้านการจัดการ เขียนหนังสือเรื่อง General and Industrial Management ต่อมาได้รับการขนานนามว่าเป็น “บิดาแห่งทฤษฎีการจัดการแนวใหม่” ผลงานที่สำคัญของฟาโยล์ คือ การกำหนดหน้าที่หลักทางการจัดการ การกำหนดกิจกรรมหลักในองค์การธุรกิจ และหลักการจัดการดังนี้

หลักการจัดการ 14 ประการ ได้แก่

1. การแบ่งงานกันทำ ตามความสามารถและความถนัดของแต่ละคน เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นในการทำงาน
2. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ การกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นคู่กัน ดังนั้นในการทำงานใด ๆ หากมีการให้อำนาจหน้าที่ก็จะต้องให้มีความรับผิดชอบงานนั้น ๆ ด้วย
3. ระเบียบวินัย หลักเกี่ยวกับระเบียบวินัยในองค์การนั้นจะต้องมีข้อตกลงในการทำงานและทำงานตามหน้าที่ด้วยความตั้งใจ ฟาโยล์เห็นว่า วิธีที่จะรักษาระเบียบวินัยได้นั้นจะต้องมีผู้บริหารที่ดีในทุกองค์การ ข้อตกลงในการทำงานต้องชัดเจนและยุติธรรมการลงโทษต้องกระทำอย่างระมัดระวัง
4. เอกภาพในการบังคับบัญชา ในการทำงานใด ๆ นั้นผู้ใต้บังคับบัญชาควรได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว เพื่อป้องกันความสับสนในการทำงาน
5. เอกภาพในแนวทาง การมีเป้าหมายร่วมกัน กิจกรรมการทำงานภายในองค์การต้องมีเป้าหมายอันเดียวกัน เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
6. ประโยชน์ส่วนบุคคลเป็นรองประโยชน์ส่วนรวม ในการทำงานทุกคนควรถือผลประโยชน์ส่วนรวมขององค์การเป็นใหญ่
7. ผลประโยชน์ตอบแทน การให้ผลตอบแทนจะต้องยุติธรรมและเป็นความพอใจทั้งฝ่ายนายจ้างและลูกจ้าง

8. การรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลาง ในการบริหารงานนั้นควรจรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง เพื่อให้สามารถควบคุมส่วนต่าง ๆ ได้และอาจกระจายอำนาจได้มากน้อยเพียงใดแล้วแต่กรณี

9. การจัดสายการบังคับบัญชา การบริหารงานต่าง ๆ ภายในองค์การจะต้องระบุสายการบังคับบัญชาทั้งแนวดิ่งและแนวราบให้ชัดเจน โดยเฉพาะการจัดลำดับสายงานจากผู้บริหารสูงสุดไปจนถึงพนักงานระดับล่างสุด เพื่อให้เข้าใจแนวทางการติดต่อสื่อสาร การรายงานผลการปฏิบัติงาน และการสั่งงานภายในองค์การที่ชัดเจน

10. การสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ จะต้องจัดเก็บให้เป็นระบบระเบียบ และจัดวางไว้ยังตำแหน่งที่เหมาะสมกับกิจกรรมต่าง ๆ เช่นเดียวกับการคัดเลือกและสั่งการบุคลากรจะต้องวางตำแหน่งให้เหมาะสมกับความสามารถของบุคลากร

11. ความเสมอภาค หลักความเสมอภาคจะต้องสร้างคามยุติธรรมในการทำงานโดยเน้นพิจารณาความดีความชอบจากผลงาน ผู้ที่มีผลงานเท่าเทียมกันต้องได้รับผลตอบแทนเท่าเทียมกัน

12. ความมั่นคงในการจ้างงาน การสร้างความรู้สึกรับประกันในการจ้างงานให้แก่พนักงาน เพื่อให้พนักงานไม่รู้สึกหวาดหวั่นต่อความรู้สึกที่อาจถูกเลิกจ้างในเวลาใดก็ได้

13. ความคิดริเริ่ม การส่งเสริมให้สมาชิกขององค์การได้มีความกล้าที่จะแสดงความคิดริเริ่มในการทำงาน

14. ความสามัคคี การส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีระหว่างสมาชิกในองค์การ

จากแนวคิดทางการจัดการของฟายล์ ในหนังสือ General and Industrial Management นั้นก่อให้เกิดการปฏิบัติทางแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางการจัดการ 3 ประการ คือ

14.1 แนวคิดด้านการจัดการ ได้พัฒนาและแยกตัวออกมาเป็นศาสตร์ที่มีองค์ความรู้ โดยเฉพาะ

14.2 แนวคิดของฟายล์ถือเป็นทฤษฎีทางการจัดการที่มีความสมบูรณ์และเข้าใจได้เป็นอย่างดี

14.3 แนวคิดทางการจัดการนี้ ก่อให้เกิดความสนใจในการศึกษาเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนด้านการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยในเวลาต่อมา

กิจกรรมหลักในองค์การธุรกิจ 6 ประการ ได้แก่

1. เทคนิคและการผลิต
2. การพาณิชย์
3. การเงิน
4. ความมั่นคง

5. การบัญชี

6. การจัดการ

กระบวนการจัดการ 5 ประการ

1. การวางแผน
2. การจัดองค์กร
3. การบังคับบัญชา
4. การประสานงาน
5. การควบคุม

การวางแผน หมายถึง การหาทางที่จะบรรลุเป้าหมายขององค์การตามที่กำหนด การจัดองค์การ ก็คือ การนำเอาทรัพยากรเกี่ยวกับคนและวัตถุมารบริหารให้แผนบรรลุผล การบังคับบัญชา หมายถึง การสั่งงานให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน การประสานงาน หมายถึง การนำเอาทรัพยากรต่าง ๆ และกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การให้มีความสอดคล้องกลมกลืนต่อการบริหารให้บรรลุเป้าหมาย และท้ายสุดการควบคุมงาน หมายถึง การตรวจสอบติดตามแผนเพื่อแน่ใจว่าได้มีการนำไปปฏิบัติทันที (อุทัย เลาหิเชียร, 2540, หน้า 16)

กระบวนการบริหารตามทฤษฎี POSDCORB ของ กุลิศ และ เออร์วิค

กุลิศ และเออร์วิค (อ้างถึงใน อุทัย เลาหิเชียร, 2540, หน้า 16) เป็นชาวอเมริกันและชาวอังกฤษ ได้ดัดแปลงแนวคิด POSDCORB มาจากแนวคิดขององรี ฟาโยล์ โดยเพิ่มส่วนของการจัดการบุคคลและการรายงานดังนี้

1. P = Planning หมายถึง การวางแผนในอนาคตซึ่งจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ นโยบายและเป้าหมาย เพื่อให้แผนที่กำหนดนั้นมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด
2. O = Organizing หมายถึง การจัดรูปโครงสร้างขององค์การ หรือหน่วยงานให้เหมาะสมกับลักษณะของงานที่รับผิดชอบ
3. S = Staffing หมายถึง การสรรหาและคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงาน ตามความรู้ความสามารถ ตลอดจนกระตุ้น แรงจูงใจให้กำลังใจ บำรุงขวัญ ให้สวัสดิการ
4. D = Directing หมายถึง การอำนวยการวินิจฉัยสั่งการ รวมทั้งการควบคุมการปฏิบัติงาน การนิเทศงาน ซึ่งต้องใช้ศาสตร์ในการบริหารตามหลักการและทฤษฎีไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยภาวะผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์ในการบริหาร และการจูงใจมาผสมผสานให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม
5. Co = Coordinating หมายถึง การประสานงานเพื่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์ร่วมมือกัน ทุกฝ่ายระหว่างหน่วยงานย่อยในองค์การ และบุคลากรระหว่างหน่วยงานต่อหน่วยงานเพื่อจัด

ปัญหาข้อขัดแย้งในการปฏิบัติงาน การร่วมมือประสานงาน เป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดความสามัคคี ช่วยให้การปฏิบัติงานเกิดสัมฤทธิ์ผล บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนด

6. R = Reporting หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงาน การเสนอรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้นเพื่อช่วยแสวงหาแนวทางการปฏิบัติงานหรือแก้ไขปัญหาและอุปสรรคให้บรรลุผลได้ดี

7. B = Budgeting หมายถึง การจัดทำงบประมาณการเงิน การวางแผนใช้เงินอย่างรอบคอบ รัดกุม การทำงานบัญชี งบประมาณรายรับรายจ่าย การตรวจสอบการใช้เงินให้เป็นไปตามงบประมาณรายรับรายจ่าย การตรวจสอบการใช้เงินให้เป็นไปตามงบประมาณที่กำหนดไว้

ความหมายผู้สูงอายุและโครงการสวัสดิการผู้สูงอายุ

ความหมายผู้สูงอายุ

กระทรวงมหาดไทย (2548, หน้า 3) ให้ความหมายของผู้สูงอายุว่า หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย

จตุพร ดันเล่า (2551, หน้า 6) ให้ความหมายของผู้สูงอายุว่า หมายถึง บุคคลที่มีชีวิตอยู่ในช่วงวัยสุดท้ายของชีวิต ซึ่งเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ หน้าที่การงาน และสังคม

แนวคิดของผู้สูงอายุ

แสงเดือน มุสิกกรรมณี (2545, หน้า 10) กล่าวว่า วัยสูงอายุเป็นวัยที่อยู่ในระยะสุดท้ายของชีวิต และพัฒนาการในวัยนี้ มีแต่ความเสื่อมโทรมและสึกหรอซึ่งการเปลี่ยนแปลงจะดำเนินไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป และได้แบ่งวัยสูงอายุออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การสูงอายุตามวัย หมายถึง การสูงอายุตามปีปฏิทินโดยการนับจากปีที่เกิดเป็นต้นไป
2. การสูงอายุตามสภาพร่างกาย เป็นการพิจารณาการสูงอายุจากสภาพร่างกายและสรีระของบุคคลที่เปลี่ยนไป
3. การสูงอายุตามสภาพจิตใจ เป็นการเปลี่ยนแปลงในหน้าที่ การรับรู้ แนวความคิด ความจำ การเรียนรู้ เซอร์วิปัญญา และลักษณะบุคลิกภาพ
4. การสูงอายุตามสภาพสังคม เป็นการเปลี่ยนแปลงในบทบาทหน้าที่สถานภาพของบุคคลในระบบสังคม.

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 1 ถึง มาตรา 24 โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจนว่าให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับความ

ช่วยเหลือจากรัฐ ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และเพื่อให้ได้กฎหมายที่ครอบคลุมทุกด้านสำหรับผู้สูงอายุ และเพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครองการส่งเสริมและการสนับสนุนต่อสิทธิและประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงได้ตราพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ขึ้นโดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 ซึ่งมีสาระสำคัญที่บ่งบอกถึงทิศทางใหม่ ๆ ของการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ อาทิ

1. ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลซึ่งมีสัญชาติไทย ที่มีอายุหกสิบปีบริบูรณ์
2. มีคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนหลักในการคุ้มครองการส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี การกำหนดระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งพิจารณาให้การสนับสนุนและช่วยเหลือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ
3. ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ หลายประการด้วยกัน
 - 3.1 การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วเป็นพิเศษ
 - 3.2 ให้การศึกษาการศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต
 - 3.3 การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม
 - 3.4 การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมการรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายชุมชน
 - 3.5 การอำนวยความสะดวก และความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุ ในอาคารสถานที่ ยานพาหนะ หรือการบริการสาธารณะอื่น
 - 3.6 การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม
 - 3.7 การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ
 - 3.8 การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง
 - 3.9 การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัว
 - 3.10 การจัดที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

3.11 การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม

3.12 การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี

3.13 การอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

4. กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ เรียกว่า "กองทุนผู้สูงอายุ" เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุ

5. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการดูแลผู้สูงอายุอย่างกว้างขวาง จึงมีนโยบายการลดหย่อนภาษีเงินได้ เพื่อสนับสนุนให้ผู้อุปการะเลี้ยงดูพการีซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอต่อการยังชีพ และรวมทั้งผู้ที่บริจาคเงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ

5.1 ผู้บริจาคเงินและทรัพย์สินให้แก่กองทุน ได้รับการยกเว้นภาษี สำหรับทรัพย์สินที่บริจาค

5.2 ผู้อุปการะเลี้ยงดูพการีซึ่งเป็นผู้สูงอายุ ทั้งบุพการีของตนเองและบุพการีของคู่สมรสที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพจะได้รับการลดหย่อนภาษี

6. ระเบียบคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พ.ศ. 2552 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 9 (8) แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และมติที่ประชุมคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2552 เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2552 ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พ.ศ. 2552 ซึ่งมีสาระสำคัญของการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุสอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 ผู้มีคุณสมบัติได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

6.1.1 มีสัญชาติไทย

6.1.2 มีอายุ 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป โดยเป็นผู้ที่เกิดก่อนวันที่ 1 เมษายน พ.ศ.

2492

6.1.3 ไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์ใด จากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แก่ ผู้รับเงินบำนาญผู้รับเงินเบี้ยยังชีพตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย หรือกรุงเทพมหานคร ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ที่ได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทน รายได้ประจำหรือผลประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่รัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดให้เป็นประจำ

1) ให้ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามข้างต้นยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วยตนเอง ต่อผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนเองมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 จนถึงวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2552 ในวัน เวลา และสถานที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดพร้อมหลักฐาน ดังต่อไปนี้

2) บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายพร้อมสำเนา

3) สมุดบัญชีเงินฝากธนาคารพร้อมสำเนา สำหรับในกรณีที่ผู้ขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุประสงค์ขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุผ่านธนาคารในกรณีมีความจำเป็น ไม่สามารถมาลงทะเบียนได้ตามวรรคหนึ่ง ผู้สูงอายุอาจมอบอำนาจเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้อื่นเป็นผู้ยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแทน

6.2 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตรวจสอบคุณสมบัติและหลักฐานของผู้สูงอายุที่ขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากข้อมูลทางทะเบียนราษฎรแล้วให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ณ ที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานที่อื่นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ กำหนด ภายในเดือน มีนาคม พ.ศ. 2552 สำหรับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลให้จัดส่งรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ให้อำเภอและจังหวัดทราบตามลำดับ และให้จังหวัดรวบรวมส่งให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบต่อไป

6.3 การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับตามระเบียบนี้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จ่ายเป็นรายเดือน ๆ ละ 1 ครั้ง ในอัตราเดือนละ 500 บาท ดังนี้

6.3.1 จ่ายเป็นเงินสดหรือโอนเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารในนามผู้มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจ่ายเป็นเงินสดหรือโอนเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารในนามบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากผู้มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นลายลักษณ์อักษร

6.4 ผู้มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามระเบียบนี้ มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2552 เป็นต้นไป และให้สิทธิของบุคคลดังกล่าวสิ้นสุดลงในกรณีดังต่อไปนี้

6.4.1 ถึงแก่กรรม

6.4.2 ขาดคุณสมบัติตามข้อ 5

6.4.3 แจ้งละสิทธิการขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ตนมีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอยู่

ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย

ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย เนื่องจากในปี พ.ศ. 2542 เป็นวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมายุครบ 72 พรรษา ประกอบกับองค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้เป็นปีสากล ว่าด้วยผู้สูงอายุ รัฐบาลจึงได้กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิโดยสาระสำคัญของปฏิญญาผู้สูงอายุไทยมีดังนี้ (มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ, กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2548, หน้า 3)

ข้อ 1 ผู้สูงอายุต้องได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี ได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองให้พ้นจากการถูกทอดทิ้ง และละเมิดสิทธิโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ และผู้พิการที่สูงอายุ

ข้อ 2 ผู้สูงอายุควรอยู่กับครอบครัวโดยได้รับความเคารพ ความเข้าใจ ความเอื้ออาทร การดูแลเอาใจใส่ การยอมรับบทบาทของกันและกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวเพื่อให้เกิดความ สัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข

ข้อ 3 ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการศึกษาเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และบริการทางสังคมอันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบด้าน เพื่อสามารถปรับบทบาทของตนให้สมวัย

ข้อ 4 ผู้สูงอายุควรได้ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ให้สังคม มีโอกาสได้ทำงานที่เหมาะสม กับวัยและตามความสมัครใจ โดยได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเห็น ชีวิตมีคุณค่า

ข้อ 5 ผู้สูงอายุควรได้เรียนรู้ในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง ต้องมีหลักประกันและ สามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพอนามัยอย่างครบวงจรโดยเท่าเทียมกัน รวมทั้งได้รับการดูแลจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตอย่างสงบ ตามศตินิยม

ข้อ 6 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่พึ่งพาตนเองได้ สามารถช่วยเหลือครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในสังคม เป็นแหล่งภูมิปัญญาของคนรุ่นหลัง มีการเข้าสังคม มีนันทนาการที่ดี และมีเครือข่าย ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน

ข้อ 7 รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคม ต้องกำหนด นโยบายและแผนหลักด้านผู้สูงอายุ ส่งเสริมและประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

ข้อ 8 รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคม ต้องตรา กฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ เพื่อเป็นหลักประกันและการบังคับใช้ในการพิทักษ์สิทธิ คุ้มครองสวัสดิภาพ และจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ

ข้อ 9 รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคม ต้องรณรงค์ ปลุกฝังค่านิยมให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าของผู้สูงอายุตามวัฒนธรรมไทยที่เน้นความกตัญญูต่อบุพการี และเชื้ออาทรต่อกัน

สาระสำคัญของปฏิญญาผู้สูงอายุไทยคือ ผู้สูงอายุจะต้องได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน รวมทั้งต้องได้รับการพิทักษ์ คุ้มครอง และรอดพ้นจากการถูกละเมิดสิทธิที่เกิดจากการเลือกปฏิบัติ โดยรัฐจะต้องเป็นกลไกในการกำหนดและขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพื่อเป็นหลักประกันให้กับผู้สูงอายุด้วยการตรากฎหมาย

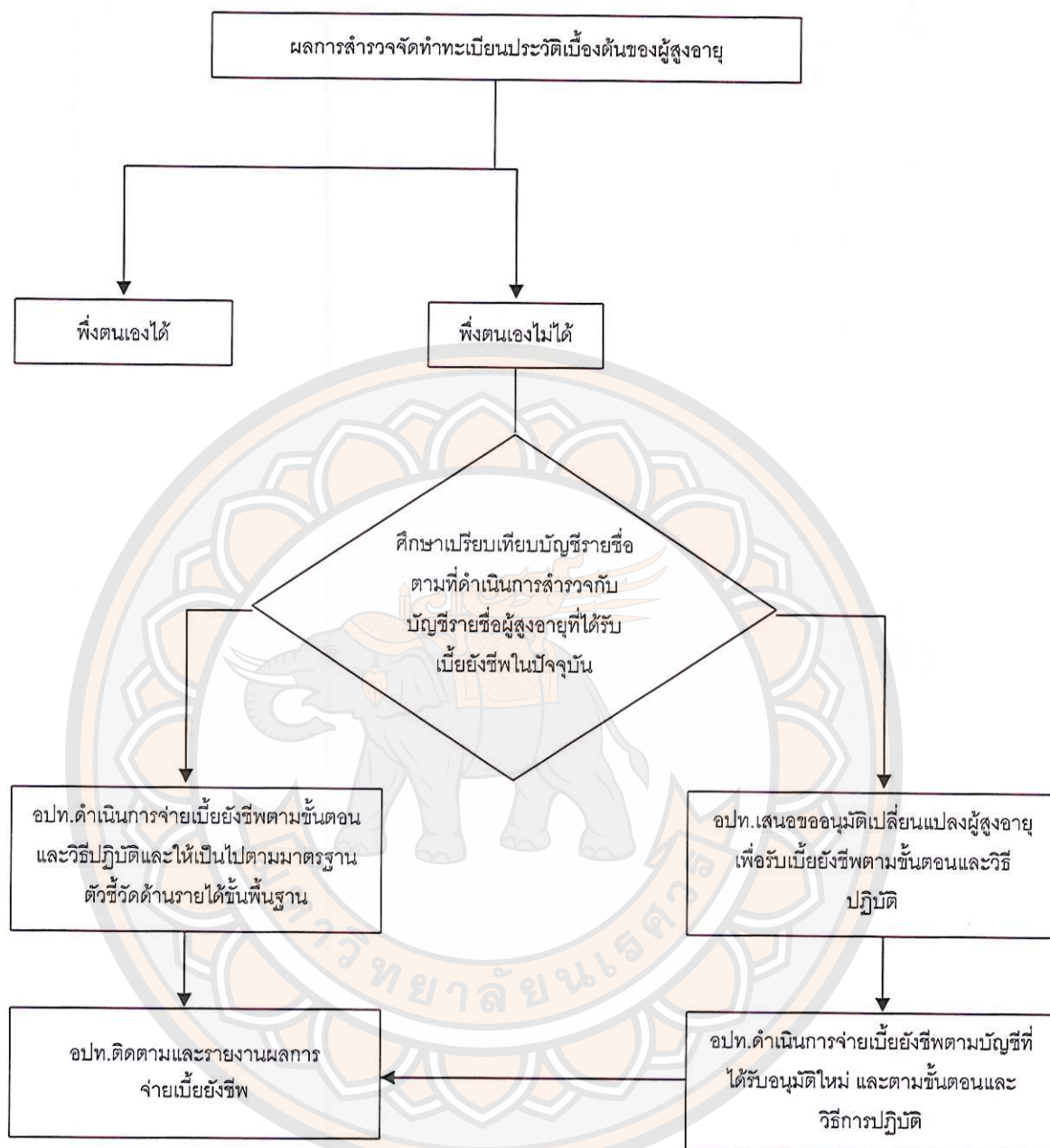
รัฐบาลมีหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุตามหลัก 11 อ. การดูแลผู้สูงอายุต้องเน้นที่จะทำให้ร่างกาย อยู่ในสภาพดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ร่วมกับการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ตามที่สภาพร่างกาย จิตใจ และเวลาเอื้ออำนวย โดยยึดหลัก 11 อ. และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ดังนี้ (www.eliponline.com)

การคุ้มครองทางสังคมให้กับผู้สูงอายุ ได้มีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุได้แก่

มาตรา 4 กำหนดไว้ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา 54 กำหนดไว้ว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 80 วรรคสองกำหนดไว้ว่า รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือผู้ทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้



ภาพที่ 1 แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

งานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

งานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ รัฐควรมุ่งให้ผู้สูงอายุมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี สามารถพึ่งตนเองได้ มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งหมายถึงว่า ผู้สูงอายุนั้นเป็นผู้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้นแนวคิดที่ยึดถือกันมานานและใช้เป็นรากฐานในการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุประกอบด้วยแนวคิด 2 ประการคือ (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2544, หน้า 48)

1. แนวคิดด้านมนุษยธรรม หมายถึง ผู้สูงอายุควรได้รับการช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรม และความต้องการในด้านสุขภาพอนามัยและโภชนาการ ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ครอบครัว สวัสดิการสังคม ความมั่นคงทางรายได้ และการจ้างงานรวมถึงการศึกษา
2. แนวคิดด้านพัฒนา หมายถึง แนวคิดที่มีต่อบทบาทของผู้สูงอายุในกระบวนการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมการบริการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุนั้นมีความชัดเจนและเริ่มเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องในสังคมมากขึ้น

สวัสดิการทางด้านการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งปัจจุบัน ใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และแนวทางการดำเนินงานด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ป่วยเอดส์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ 2554 ของกระทรวงมหาดไทย โดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบล สรุปได้ดังนี้

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิจะได้รับเงินสงเคราะห์

1. บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย
2. มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ หรือถูกทอดทิ้ง หรือขาดผู้อุปการะเลี้ยงดูหรือไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้
4. ในกรณีที่มิใช่ผู้ที่มีคุณสมบัติเบื้องต้นเหมือนกัน ให้ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนกว่าหรือผู้ที่มีปัญหาซ้ำซ้อน หรือผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร ยากต่อการเข้าถึงบริการของรัฐเป็นผู้ที่ได้รับการพิจารณาก่อน

วิธีการคัดเลือกพิจารณาผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์

1. ตรวจสอบรายชื่อผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติครบถ้วน แล้วเสนอต่อที่ประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อทำการคัดเลือก โดยจัดลำดับผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ของหมู่บ้าน และนำเสนอต่อประชาคมตำบลพิจารณา

2. นำรายชื่อผู้สูงอายุที่ผ่านการคัดเลือกมาจัดทำเป็นบัญชีผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ แล้วปิดประกาศไว้โดยเปิดเผยเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือที่อื่น ๆ ตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด หากไม่มีผู้ใดคัดค้านให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำเสนอผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ ตามบัญชีผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์เป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ กรณีที่มีการคัดค้านบัญชีผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ดังกล่าว ให้ผู้บริหารท้องถิ่น แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการคัดค้าน บัญชีดังกล่าว

สิทธิของการรับเงินสงเคราะห์

สิทธิของการได้รับเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพเริ่มตั้งแต่วันที่ได้รับอนุมัติรายชื่อจากผู้บริหารท้องถิ่น และสิทธิดังกล่าวสิ้นสุดลงในกรณีดังต่อไปนี้

1. ผู้สูงอายุถึงแก่กรรม
2. ขาดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิจะได้รับเงินสงเคราะห์

เมื่อสิทธิสิ้นสุดลง พนักงานส่วนท้องถิ่น จะต้องรายงานให้ผู้บริหารท้องถิ่นทราบภายในสามวันนับแต่วันที่เสียชีวิต และสั่งระงับการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพสำหรับผู้ถึงแก่กรรมนั้น ในงวดเบิกจ่ายถัดไป

งบประมาณและวิธีการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจะตั้งงบประมาณของตนเองหรือขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อให้การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพได้ในกรณีดังนี้

1. จ่ายให้แก่ผู้สูงอายุตามบัญชีรายชื่อที่ได้รับอนุมัติจากผู้บริหารท้องถิ่น
2. จ่ายสมทบให้แก่ผู้สูงอายุ ตามบัญชีรายชื่อที่ได้รับการสงเคราะห์งบประมาณเบี้ยยังชีพจากรัฐรายเดิม ในกรณีที่อัตราที่ได้รับจากรัฐน้อยกว่าอัตราที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์

3. การจ่ายเงินให้แก่ผู้สูงอายุ จ่ายได้ในอัตราที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (เดิมกำหนดให้จ่ายในอัตราเดือนละ 300 บาท ตามระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ พ.ศ. 2543 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ต่อมาคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2549 ปรับเพิ่มจากเดิมเป็นคนละ 500 บาท ต่อเดือน ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2549 เป็นต้นมา)

4. หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีความประสงค์จะจ่ายเงินกว่าที่กำหนดให้สามารถที่จะกระทำได้ ทั้งนี้ต้องไม่เกินกว่าสองเท่าของอัตราที่กำหนด หรือไม่เกินกว่าหนึ่งพันบาท โดยให้นำเสนอสภาท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติ และคำนึงถึงสถานการณ์คลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. การจ่ายเงินให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์แต่ละประเภทให้จ่ายได้ในอัตราเดียวกัน
6. การจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ให้จ่ายเดือนละ 1 ครั้ง หรือปีละ 2 ครั้ง ๆ ละ 6 เดือนก็ได้ โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหารท้องถิ่น

7. การจ่ายเบี้ยยังชีพ จ่ายเป็นเงินสด หรือโอนเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารในนามผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ หรือในนามบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์

การแสดงผลและแสดงบัญชีผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ

1. ภายในเดือนตุลาคม ของทุกปี องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องแจ้งให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์มาแสดงผลต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อยืนยัน ความประสงค์จะขอรับเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพต่อไป

2. ภายในเดือนตุลาคม ของทุกปี องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องนำบัญชีผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ ปิดประกาศไว้โดยเปิดเผยเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ณ สำนักงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือที่อื่นตามที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

3. ก่อนการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุ ในงวดแรกจะต้องมีการแสดงผลหรือได้รับหนังสือมอบอำนาจแจ้งการมีชีวิตรอยู่ และหนังสือจากบุคคลที่น่าเชื่อถือรับรองต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นว่าหากผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์นั้นเสียชีวิต จะแจ้งให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทราบภายในสามวันนับแต่วันที่เสียชีวิต

บัญชีรายชื่อผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ

การคัดเลือกผู้สูงอายุที่จะขึ้นบัญชีรายชื่อสำรอง ให้หลักเกณฑ์เดียวกันกับการคัดเลือกผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ โดยนำบัญชีรายชื่อสำรองของจังหวัด (ถ้ามี) มารวมกับบัญชีรายชื่อสำรองขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าเป็นบัญชีเดียวกัน โดยนำบัญชีรายชื่อสำรองของจังหวัดไว้ในลำดับต้น เมื่อได้รับการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนจากส่วนกลาง ให้จ่ายเงินสงเคราะห์ตามลำดับจนหมดบัญชีรายชื่อ หรือหากผู้มีรายชื่อในบัญชีสำรองรายใดเสียชีวิตหรือขาดคุณสมบัติก็ให้พิจารณารายชื่อในลำดับต่อไป

การรายงานผลการดำเนินการ

หลังจากที่ได้มีการจ่ายเงินให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ในงวดแรกให้พนักงานส่วนท้องถิ่นรายงานผลการดำเนินการให้สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดทราบ

บริการสวัสดิการสังคม หมายถึง บริการสังคมของรัฐที่จัดให้สำหรับผู้สูงอายุ ถือเป็นองค์ประกอบ 1 ใน 3 บริการของประเทศสวัสดิการสังคม ได้แก่

1. บริการประกันสังคมสำหรับผู้สูงอายุเริ่มปี 2541 และจะมีผลบังคับใช้ในปี 2554

2. บริการประชาสัมพันธ์ เน้นกับผู้สูงอายุที่ขาดอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ฟังและยากจน เป็นหลักบริการสวัสดิการสังคมที่สำคัญ เช่น บัตรผู้สูงอายุ เบี้ยยังชีพสถานสงเคราะห์คนชรา

3. บริการสังคมเป็นบริการโดยรัฐหรือเอกชนที่มีความพร้อมในการจัดบริการที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุไทยส่วนใหญ่จะเน้นการจัดบริการให้กับกลุ่มผู้สูงอายุที่ยากจน ไม่มีผู้ดูแล ไม่มีที่อยู่อาศัย ในที่นี้บริการสังคมที่สำคัญได้แก่ บริการด้านสุขภาพอนามัย เช่น บัตรผู้สูงอายุ บริการด้านที่อยู่อาศัย เช่น บริการสถานสงเคราะห์ และบริการด้านสังคมที่จำเป็น เช่น เบี้ยยังชีพ บัณฑิต เป็นต้น

การประเมินบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ หมายถึง การประเมินวัตถุประสงค์ เป้าหมายของการให้บริการ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของบริการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

ประสิทธิภาพของบริการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ หมายถึง การใช้ทรัพยากรในการจัดบริการทางสังคมน้อยกว่า แต่ได้ผลลัพธ์ที่มากกว่าสิ่งที่ใส่เข้าไป ได้แก่ การใช้งบประมาณน้อย แต่ได้บริการที่พึงประสงค์ มีคุณภาพ โดยพิจารณาจากขั้นตอนการให้บริการ การเข้าถึงบริการของผู้สูงอายุ การกระจายบริการอย่างทั่วถึง และความเป็นธรรมในการจัดบริการ

ประสิทธิผลของบริการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ หมายถึง ผลที่ผู้สูงอายุได้รับจากการจัดบริการสวัสดิการสังคมของรัฐใน 4 บริการได้แก่ บริการสังคมในชุมชน (เน้นศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน) สถานสงเคราะห์ เบี้ยยังชีพ และบริการฌาปนกิจสงเคราะห์ โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ได้แก่ ความเป็นธรรม/เสมอภาคของบริการ การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในแต่ละบริการ การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ความยั่งยืนของบริการ อันนำไปสู่ความมั่นคงทางจิตใจ การพึ่งตนเองและความสุขใจของผู้สูงอายุ และผลกระทบต่อผู้สูงอายุ ครอบครัวและชุมชน

การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสวัสดิการผู้สูงอายุนั้น กล่าวได้ว่า มีความชัดเจนและเริ่มเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องในสังคมมากขึ้น นับจากปี พ.ศ. 2491 (ค.ศ. 1948) ซึ่งถือเป็นปีแรกที่องค์การสหประชาชาติเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ต่อมาที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ วันที่ 14 สิงหาคม 2521 ได้มีมติให้จัดการประชุมสมัชชาโลกว่าด้วยผู้สูงอายุขึ้นในปี 2525 ที่กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย เพื่อแลกเปลี่ยนและสะท้อนปัญหาของผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น อันเนื่องมาจากการมีอายุที่ยืนยาวขึ้น การประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการระยะยาวที่จะให้หลักประกันทางเศรษฐกิจและสังคมแก่ผู้สูงอายุ และเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ นอกจากนั้นองค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้วันที่ 1 ตุลาคมของทุกปีเป็นวันผู้สูงอายุสากล โดยมีการประกาศวาระดังกล่าวไว้ในเจตนารมณ์แห่ง

สหประชาชาติด้วยในวันที่ 16 ธันวาคม 2534 สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้รับรองหลักการ 18 ประการ สำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งมีหลักการที่สำคัญ ได้แก่

หลักการที่ 1 การมีเสรีภาพ

1. ผู้สูงอายุควรได้รับอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและการดูแลสุขภาพอนามัย อย่างพอเพียง โดยการมีรายได้ การสนับสนุนของครอบครัวและชุมชน และการช่วยเหลือตนเอง
2. ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการทำงานหรือสามารถได้รับรายได้อื่น ๆ
3. ผู้สูงอายุควรมีส่วนในการตัดสินใจว่าเมื่อใดจะต้องพ้นจากการทำงาน
4. ผู้สูงอายุควรได้รับการฝึกอบรมและการศึกษาตามความเหมาะสม
5. ผู้สูงอายุควรที่จะได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่สงบปลอดภัยด้วยความพึงพอใจตาม กำลังความสามารถ

6. ผู้สูงอายุควรที่จะได้อาศัยอยู่ในบ้านของตนเอง ตลอดระยะยาวนานเท่าที่เป็นไปได้

หลักการที่ 2 การมีส่วนร่วม

7. ผู้สูงอายุควรมีส่วนร่วมในการกำหนดและดำเนินงานตามนโยบายต่าง ๆ ที่จะ ส่งผลโดยตรงต่อความเป็นอยู่ที่ดีของตน และสามารถถ่ายทอดความรู้และทักษะให้กับชนรุ่นหลังได้
8. ผู้สูงอายุควรที่จะได้รับการพัฒนาโอกาสต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ชุมชนและเป็นอาสาสมัครในตำแหน่งที่เหมาะสมตามความสนใจและกำลังความสามารถของตน
9. ผู้สูงอายุควรมีบทบาทที่จะจัดตั้งกลุ่มหรือสมาคมของผู้สูงอายุเองได้

หลักการที่ 3 การได้รับการดูแล

10. ผู้สูงอายุควรได้รับการดูแลจากครอบครัวและชุมชน และได้รับการคุ้มครอง
11. ผู้สูงอายุควรได้รับการดูแลด้านสุขภาพอนามัยเพื่อให้ได้รับการฟื้นฟูทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ให้ดีขึ้น เพื่อเป็นการป้องกันหรือชะลอการเจ็บป่วยในระยะเริ่มต้น
12. ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในเข้าถึงบริการทางสังคมและกฎหมายเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุน การเป็นอิสระ การคุ้มครอง และการได้รับการดูแล
13. ผู้สูงอายุควรได้รับการดูแลคุ้มครองฟื้นฟูและส่งเสริมทางด้านสังคมและจิตใจอย่างเหมาะสมจากสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่มีสภาพแวดล้อมที่มั่นคง

14. ผู้สูงอายุควรได้รับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

หลักการที่ 4 การบรรลุความพึงพอใจของตนเอง

15. ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างเต็มความสามารถ
16. ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการศึกษาวัฒนธรรม จิตใจและกิจกรรมนันทนาการของ

สังคม

หลักการที่ 5 ความมีศักดิ์ศรี

17. ผู้สูงอายุควรที่จะดำรงชีวิตอยู่ด้วยศักดิ์ศรีและความปลอดภัย โดยปราศจากการถูกแสวงหาประโยชน์และถูกทำร้ายร่างกายและจิตใจ

18. ผู้สูงอายุควรได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมตามสถานภาพและภูมิหลังและมีอิสระในการช่วยเหลือตนเองทางด้านเศรษฐกิจ

ต่อมาองค์การอนามัยโลกได้กำหนดให้ปี พ.ศ. 2535 เป็นปีสุขภาพผู้สูงอายุด้วยสำหรับประเทศไทยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติขึ้น โดยมีมติคณะรัฐมนตรี 9 กุมภาพันธ์ 2525 และกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ในฐานะเป็นหน่วยงานหลักในคณะกรรมการศึกษาวิจัยและวางแผนของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ได้นำเสนอร่างแผนระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุแห่งชาติ (แผนระยะยาว 20 ปี) พ.ศ. 2525 – 2544 ต่อคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ได้รับการอนุมัติในหลักการเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2527 ในปี 2535 สภาผู้สูงอายุได้มีหนังสือร้องขอให้รัฐบาลขณะนั้นมีนโยบายเกี่ยวกับสวัสดิการผู้สูงอายุ รัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน ได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อพิจารณานโยบายและมาตรการหลัก เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ “สาระสำคัญของนโยบายและมาตรการสำหรับผู้สูงอายุระยะยาว พ.ศ. 2535 – 2554 เมื่อ 3 มีนาคม 2535 (ศรีสว่าง พ่วงศ์แพทย์, 2547, หน้า 173) ซึ่งได้ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติอยู่จนปัจจุบันแผนพัฒนาผู้สูงอายุระยะยาวนั้นมีสาระสำคัญที่เน้นการพัฒนาผู้สูงอายุ 5 ด้านหลักคือ สุขภาพอนามัย การศึกษา ความมั่นคงของรายได้ สังคมและวัฒนธรรม และสวัสดิการสังคม ซึ่งสาระสำคัญ 5 ด้าน ดังกล่าว รัฐบาลคาดว่าจะมีความครอบคลุมปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุพอสมควร สาระสำคัญแต่ละด้านได้แก่

1. ด้านสุขภาพอนามัย รัฐบาลเน้นในเรื่อง การสนับสนุนและส่งเสริมให้บริการสุขภาพทั้งทางกายและจิตป้องกันส่งเสริมสุขภาพ การวินิจฉัยโรคในระยะเริ่มแรก การรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสมรรถภาพ ทั้งนี้ให้ความสำคัญกับพื้นที่ในเขตชนบทที่ยากจน การจัดบริการสุขภาพผู้สูงอายุนี้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของงานประจำในระบบบริการสาธารณสุขแบบผสมผสาน และเร่งเผยแพร่ความรู้ในงานสาธารณสุขมูลฐานทั้งในเขตเมืองและชนบท สำหรับมาตรการที่สำคัญคือ การจัดคลินิกบริการสำหรับผู้สูงอายุในโรงพยาบาลทุกระดับ มีบริการสาธารณสุขฟรีให้แก่ผู้สูงอายุ อาศัยความร่วมมือกับสื่อมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ ให้การศึกษาและฝึกอบรมเรื่องการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุแก่เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์และสาธารณสุข ตลอดจนอาสาสมัครและผู้ดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งให้ผู้สูงอายุรู้จักวิธีการดูแลตนเองด้วย

2. ด้านการศึกษา รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายเร่งรัดจัดการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเฉพาะการศึกษานอกระบบให้มีรูปแบบและเนื้อหาสาระที่ผู้สูงอายุจะสามารถเข้า

มาร่วมกิจกรรมและได้รับผลประโยชน์อย่างแท้จริง เน้นความสำคัญการศึกษาเพื่อชีวิตในครอบครัว ระดมความร่วมมือจากภาคเอกชน โดยเฉพาะสื่อสารมวลชน สร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในด้านการดูแลตนเองแต่เยาว์วัย เพื่อชะลอความเสื่อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ สนับสนุนให้มีระบบและวิธีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากผู้สูงอายุ โดยเฉพาะจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาต่าง ๆ มาตรการหลัก ได้แก่ การผลิตสื่อเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ จัดกิจกรรมในศูนย์ต่าง ๆ เช่น ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน และสถานที่สาธารณะ เตรียมบุคลากรที่มีความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ จัดกิจกรรมศาสนา และกิจกรรมอื่น ๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วม และสามารถแสดงความสามารถต่อสาธารณชน ปรับปรุงกฎระเบียบของทางราชการให้มีความเหมาะสมและคล่องตัวที่จะนำความสามารถของผู้สูงอายุมาใช้ในหน่วยงานได้

3. ด้านความมั่นคงของรายได้และการทำงาน รัฐบาลได้ให้มีพระราชบัญญัติประกันสังคม ที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้สูงอายุในด้านรายได้เพื่อการยังชีพ ส่งเสริมให้มีระบบและวิธีการที่จะให้ผู้สูงอายุคงบทบาทในการทำงานตามความถนัด ให้มีรายได้จากการทำงานในระดับที่เป็นธรรม และเพียงพอต่อการยังชีพ ให้ผู้สูงอายุใช้ความสามารถและศักยภาพที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวลดการพึ่งพาหรือผ่อนภาระผู้สูงอายุในเรื่องรายได้ที่จะต้องมาจุนเจือครอบครัว ส่งเสริมให้ภาคเกษตรกรรมนำเครื่องทุ่นแรงมาช่วยผู้สูงอายุในการทำงาน ในการนี้รัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนอุดหนุนผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้หรือมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ จัดการรวมกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อประกอบกิจกรรมเสริมรายได้ ให้มีมาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีโดยเฉพาะแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่ำให้สหกรณ์การเกษตรมีบทบาทช่วยผู้สูงอายุในด้านการใช้เครื่องผ่อนแรงและในด้านเงินทุน

4. ด้านสังคมและวัฒนธรรม รัฐบาลกำหนดนโยบาย ส่งเสริมโครงสร้างครอบครัวแบบขยาย เพื่อเอื้อต่อการดำรงชีวิตอย่างอบอุ่นแก่ผู้สูงอายุ องค์กรส่งเสริมสร้างและปลูกฝังค่านิยมในด้านเชิดชูคุณค่าของผู้สูงอายุ ความกตัญญูต่เวที ความเคารพแก่ผู้สูงอายุ สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีบทบาททั้งในครอบครัวและสังคมตามความถนัด ให้สถาบันศาสนามีบทบาทในการเผยแพร่หลักธรรม เน้นการปฏิบัติมากกว่าพิธีกรรม มาตรการที่สำคัญประกอบด้วย การฟื้นฟูวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงามของไทยที่เคารพยกย่องผู้สูงอายุและบุพการี จัดให้มีการประกาศเกียรติคุณของผู้สูงอายุที่เป็นแบบอย่างในสังคม ให้สถาบันต่าง ๆ ในสังคมเพิ่มบทบาทในการกล่อมเกลาคิดใจประชาชนให้รู้จักเคารพผู้อาวุโส กตัญญูต่เวทีต่อผู้ประกอบคุณงามความดีเพื่อสังคม จัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุมีโอกาสใช้ชีวิตอย่างเพลิดเพลินตามสมควร เช่น จัดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ดนตรี ละคร การละเล่นต่าง ๆ ให้สถาบันศาสนาปรับปรุงวิธีการเผยแพร่และปฏิบัติธรรมให้ทันสมัยเข้ากับ

ชีวิตประจำวันของบุคคลทั่วไป และวิธีการเผยแพร่ธรรมให้เกิดความถ่องแท้ในเรื่องการเกิด แก่ เจ็บ และตาย อันจะทำให้ผู้สูงอายุลดความวิตกกังวลลง

5. ด้านสวัสดิการทางสังคม ในเรื่องนี้รัฐบาลได้เร่งรัดให้มีพระราชบัญญัติประกันสังคม ที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้สูงอายุในด้านสวัสดิการต่าง ๆ ขยายบริการในรูปศูนย์บริการและหน่วย สงเคราะห์ผู้สูงอายุเคลื่อนที่ และระดมความช่วยเหลือจากภาคเอกชน ส่วนมาตรการที่สำคัญ ประกอบด้วย จัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุทั้งในด้านสุขภาพอนามัย การจัดหาอาชีพ ที่อยู่อาศัย สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และนันทนาการที่เหมาะสมกับวัย จัดศูนย์บริการผู้สูงอายุและหน่วย สงเคราะห์เคลื่อนที่ให้เพียงพอและทั่วถึงให้สิทธิในการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีรายได้ผู้สูงอายุ และผู้ที่ให้การอุปถัมภ์ผู้สูงอายุส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัยสภาพปัญหาและ ความต้องการสวัสดิการต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ จากการศึกษานโยบายและมาตรการต่อผู้สูงอายุไทย รศ.นพ.สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล ให้ข้อมูลว่าการบริการทางด้านสังคมของรัฐแก่ผู้สูงอายุเกือบทั้งหมดอยู่ ภายใต้ความรับผิดชอบของกรมประชาสงเคราะห์ โดยหน่วยงานอื่น ๆ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ ทบวง มหาวิทยาลัย และสำนักงานกฤษฎีกา มีส่วนร่วมในลักษณะโครงสร้างรณรงค์การให้การศึกษา และการส่งเสริมความรู้และทัศนคติเป็นส่วนใหญ่ สำหรับการบริการทางสุขภาพจะอยู่ภายใต้การ ดูแลของกระทรวงสาธารณสุข โดยมีสถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ เป็นกลไกหลักในการดำเนินการ กระบวนการกำหนดนโยบายและแผนงาน (สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล, 2542, หน้า 88) สำหรับงาน บริการสวัสดิการสังคมที่สำคัญพบว่า กระแสความสนใจต่อปัญหาผู้สูงอายุทั้งในประเทศ และ ระดับสากลได้เพิ่มมากขึ้น ในปี ค.ศ. 1999 (พ.ศ. 2542) องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้เป็น ปีสากลว่าด้วยผู้สูงอายุ และเชิญชวนให้ประเทศสมาชิกต่าง ๆ ร่วมจัดกิจกรรมเพื่อเฉลิมฉลองปี ดังกล่าว รัฐบาลไทยได้มอบให้กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โดยกรมประชาสงเคราะห์ เป็นศูนย์ประสานงานระดับชาติในการจัดกิจกรรม การทำงานในระยะสั้น องค์การสหประชาชาติ กำหนดแนวคิดมุ่งสู่สังคมเพื่อคนทุกวัย กิจกรรมสำคัญในปีสากลว่าด้วยผู้สูงอายุตลอดปี 2542 ซึ่งมีผลต่อนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุที่สำคัญได้แก่ (กรมประชาสงเคราะห์, 2542 : 29 – 31)

1. กิจกรรมด้านวิชาการ

1.1 การจัดทำปฏิญญาผู้สูงอายุไทย โดยมีการกำหนดสาระสำคัญของปฏิญญา จำนวน 9 ข้อ ครอบคลุมหลักการสหประชาชาติว่าด้วยผู้สูงอายุ และประเด็นต่าง ๆ ที่จะบรรจุไว้ในกฎหมายสวัสดิการผู้สูงอายุ

1.2 การจัดเวทีผู้สูงอายุ 4 ภาค เพื่อระดมความคิดเห็นของผู้สูงอายุในภูมิภาคต่าง ๆ นำไปสู่การจัดทำนโยบายและแผนงานสำหรับผู้สูงอายุในอนาคต การจัดเวทีผู้สูงอายุครั้งนี้ ได้ข้อเสนอที่สะท้อนถึงความคิดเห็นและความต้องการของผู้สูงอายุในภาคต่าง ๆ เป็นประเด็นสำคัญ 5 ด้าน คือ

1) ด้านสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ และผู้สูงอายุที่มีภาระต้องเลี้ยงดูหลาน การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ขอให้ครอบคลุมผู้สูงอายุที่ยากจนทุกคน การขอลดหย่อนค่ารถไฟ ลดหย่อนภาษีเงินได้แก่ข้าราชการบำนาญ ฯลฯ

2) ด้านความมั่นคงทางรายได้ ผู้สูงอายุขอให้รัฐบาลจัดให้มีการประกันสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่ยากไร้ จัดหลักสูตรอบรมวิชาชีพให้ที่ต้องการจะทำงาน ฯลฯ

3) ด้านกฎหมาย ผู้สูงอายุขอให้รัฐบาลจัดบริการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแนวทางในรัฐธรรมนูญฯลฯ

4) ด้านการแพทย์ ผู้สูงอายุขอให้โรงพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ให้สิทธิในการรักษาพยาบาลฟรีแก่ผู้สูงอายุ ฯลฯ

5) ด้านการจัดตั้งองค์กรผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุขอให้รัฐบาลจัดตั้งองค์กรระดับกรมที่ดำเนินงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุขึ้นในกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

1.3 การจัดประชุมสัมมนาวิชาการ เพื่อนำผลการประชุมที่ได้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนระยะยาวผู้สูงอายุแห่งชาติของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ (กสผ.) ต่อไป

2. กิจกรรมด้านบริการ บริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุที่สำคัญ ได้แก่การจัดโครงการศูนย์บริการผู้สูงอายุในวัดโดยชุมชน เพื่อเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนของตนเอง โดยใช้วัดหรือสถาบันทางศาสนา เช่น โบสถ์ มัสยิด เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม เช่น การให้บริการตรวจสุขภาพ การให้ความรู้ด้านต่าง ๆ การให้คำแนะนำปรึกษา การออกกำลังกาย กิจกรรมเสริมรายได้ กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อให้ผู้สูงอายุในชุมชนได้รับการดูแลและได้รับสวัสดิการสังคมที่เหมาะสม การดำเนินงานโครงการนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากเงินกู้มีयाชาวา เพื่อเป็นเงินอุดหนุนแก่ศูนย์บริการผู้สูงอายุในวัดโดยชุมชนที่จัดตั้งขึ้นทั่วประเทศ จำนวน 200 ศูนย์ ๆ ละ 50,000 บาท และเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ ศูนย์ละ 140,000 บาท

การจัดบริการผู้สูงอายุในรูปแบบต่าง ๆ

จากการประมวลผลการจัดบริการผู้สูงอายุในสังคมไทย กล่าวได้ว่ามีรูปแบบ การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุโดยสังเขป ดังนี้

1. รูปแบบบริการการสงเคราะห์ เป็นการช่วยเหลือในลักษณะการให้การสงเคราะห์แบบให้เปล่า อันเป็นการสงเคราะห์ด้านเงินช่วยเหลือเฉพาะหน้า ด้านวัตถุสิ่งของ เป็นการช่วยเหลือรายบุคคลในลักษณะเร่งด่วน บริการลักษณะนี้จะเน้นให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่อยู่ในสภาพยากลำบาก ไม่มีครอบครัวดูแล หรือแม้มีครอบครัวแต่ครอบครัวก็เผชิญกับสภาวะยากลำบาก และช่วยตนเองไม่ได้เช่นกัน

2. รูปแบบบริการในสถานสงเคราะห์ เดิมการให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุมีเพียง 2 วิธีคือ

2.1 บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์สำหรับผู้สูงอายุไร้ญาติขาดที่พึ่ง ปัจจุบันรัฐบาลโดยกรมประชาสงเคราะห์ มีสถานสงเคราะห์คนชรารวม 17 แห่ง โดยมีบริการด้านสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ 7 ด้าน ได้แก่ บริการปัจจัยสี่ บริการรักษาพยาบาล บริการกายภาพ บริการอาชีพบำบัด บริการสังคมสงเคราะห์ กิจกรรมนันทนาการ ศาสนกิจบริการ ฅาปนกิจศพ อย่างไรก็ตามบริการสถานสงเคราะห์สำหรับผู้สูงอายุควรจะเป็นบริการทางเลือกสุดท้าย หากไม่สามารถรับบริการประเภทอื่น ๆ ได้อีกแล้ว เพราะเป็นบริการที่แยกผู้สูงอายุออกจากครอบครัวและชุมชนเดิมของตนอันจะส่งผลต่อสภาวะทางจิตใจ และระบบจิตวิทยาสังคมของผู้สูงอายุได้ปัจจุบันได้มีความพยายามที่จะผลักดันให้เกิดระบบสวัสดิการสังคมขึ้นสำหรับผู้สูงอายุ ครอบครัว และชุมชน เพื่อให้สามารถประคับประคองกันไปได้ โดยพยายามที่สุดที่จะให้มีผู้สูงอายุที่จำเป็นต้องเข้าไปอยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐ เฉพาะแต่ผู้ที่ไร้ลูกหลาน ญาติมิตรจริง ๆ หรืออีกนัยหนึ่งเมื่อครอบครัวและชุมชนไม่อาจจะช่วยดูแลได้แล้วเท่านั้น ทั้งนี้โดยรัฐจะพยายามให้การหนุนช่วยในมาตรการที่เหมาะสม ซึ่งจะต้องพัฒนาระบบนี้ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคมไทยต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานสงเคราะห์ควรอยู่ในหมู่บ้านนั้น ๆ เองโดยมีครอบครัว ชุมชน ช่วยกันดูแล โดยรัฐหนุนช่วยด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตกับครอบครัวและพื้นเพของตนเองได้ เช่น ให้การสงเคราะห์ครอบครัว มีบริการเยี่ยมบ้านบริการให้คำปรึกษา บริการวิชาการ จัดอบรม ฯลฯ (ศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์, 2547 : 176 – 177)

2.2 บริการประเภทศูนย์บริการทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ ปัจจุบันมีศูนย์บริการผู้สูงอายุรวม 14 แห่ง สำหรับให้บริการผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กับครอบครัวในชุมชนและยังต้องการบริการบางประเภท บริการผู้สูงอายุให้บริการในกิจกรรม 3 ลักษณะ ดังนี้

- 1) บริการภายในศูนย์ เป็นบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุในด้านสุขภาพอนามัย กายภาพบำบัด สังคมสงเคราะห์ กิจกรรมเสริมรายได้ กิจกรรมเสริมความรู้และศาสนา เป็นต้น
- 2) บริการหน่วยเคลื่อนที่ที่เป็นบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชนโดยการออกหน่วยเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำปรึกษา บริการด้านสุขภาพอนามัย และบริการข้อมูลข่าวสาร

3) บริการบ้านพักฉุกเฉิน เป็นบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า โดยรับเข้าพักในบ้านพักฉุกเฉิน และให้บริการในด้านปัจจัย 4 สิ่งความสะดวก หรือส่งไปรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น

3. บริการนอกรูปแบบสถาบัน หรือบริการที่ใช้ชุมชนเป็นฐานในการให้บริการนี้ได้เน้นแนวคิดในเชิงการป้องกันปัญหา โดยการใช้ชุมชนเป็นฐานในการให้บริการโดยใช้องค์กรของประชาชนในชุมชน คือ ศูนย์สังเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เป็นผู้ดำเนินการดูแลคนชราในชุมชน บริการที่สำคัญได้แก่

3.1 การสังเคราะห์เบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ บริการลักษณะนี้ ศูนย์สังเคราะห์ราษฎรจะมีคณะกรรมการดำเนินการคัดเลือกคนชราที่เหมาะสมตามที่กำหนด คือเป็นผู้สูงอายุที่ยากจน ถูกทอดทิ้ง ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู หรือไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ โดยจัดสรรเป็นเงินให้แก่ผู้สูงอายุคนละ 200 บาทต่อเดือน ตลอดชีพ (เพิ่งปรับเป็น 300 บาท โดยเงินสนับสนุนจากกองทุนมิยาซาวา) การดำเนินการเรื่องเบี้ยยังชีพนี้มีศูนย์สังเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการคัดเลือกเพื่อพิจารณาหาผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติและสิทธิในการรับบริการ อันถือได้ว่าเป็นการร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาของคนในชุมชนเองด้วย 14 บริการที่ใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อดูแลผู้สูงอายุนั้น คำนึงถึงความเชื่อมโยงกับบทบาทของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุด้วย เพราะผู้สูงอายุสามารถอยู่ที่บ้านและมีชีวิตทางสังคมกับผู้คนในชุมชนของตนได้ด้วย

3.2 การอุดหนุนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยภาคเอกชน เป็นการรณรงค์หาผู้บริจาคเงินสังเคราะห์เบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน คนละ 200 บาทต่อเดือน และดำเนินการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร หรือพื้นที่ที่ไม่ได้จัดตั้งศูนย์สังเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านบริการดังกล่าวเป็นบริการที่ไม่ต้องคัดแยกผู้สูงอายุออกไปจากผู้อื่นที่ถูกแล้วผู้สูงอายุยังควรมีวิถีชีวิตที่ผสมกลมกลืนอยู่กับกลุ่มวัยต่าง ๆ แม้ว่าโดยธรรมชาติผู้สูงอายุอาจเบือนหน้ากับความยุ่งยากสับสนของสังคมปัจจุบัน แต่การที่ผู้สูงอายุยังไม่ถูกแยกออกไปโดดเดี่ยวนัก ทำให้ยังมีโอกาสแสดงบทบาทของตน โดยเฉพาะการถ่ายทอดประสบการณ์ได้ ทำให้ชีวิตมีคุณค่าอันส่งผลให้เกิดความสุข ความพอใจ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อร่างกายและจิตใจอีกด้วย

นอกจากนี้ภายใต้สภาวะทางเศรษฐกิจสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลภายนอกครอบครัวคือ ในชุมชนที่แต่ละครอบครัวอาศัยอยู่ จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมกันในการให้การบริการแก่ผู้สูงอายุ เพราะการที่จะมีอายุยืนยาวอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ ผู้สูงอายุจะต้องมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย ผู้สูงอายุควรที่จะอยู่อย่างมีความสุขในครอบครัวและชุมชนของตนเอง มีสุขภาพดีและมีความมั่นคงตามสมควรแก่สภาพ โดยที่ประชากรทุกสถานะทุกวัย

ไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชนหรือไม่ก็ตาม หรือคนหนุ่มสาว คนใกล้ผู้สูงอายุหรือแม้แต่ตัวผู้สูงอายุเอง ก็น่าจะมีส่วนในการเกื้อกูลบริการแก่ผู้สูงอายุได้ อย่างไรก็ตามแม้จะยอมรับกันว่ารูปแบบบริการที่ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลจิตสวัสดิการผู้สูงอายุเป็นรูปแบบที่สอดคล้องและเหมาะสม แต่ความเคลื่อนไหวในการส่งเสริมสวัสดิการลักษณะนี้ยังมีน้อย และดำเนินงานล่าช้า ทั้งนี้เพราะด้านหนึ่งรัฐคุ้นเคยกับการจัดสวัสดิการในรูปแบบสถานสงเคราะห์มากกว่า และการจะระดมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการทำงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุก็ยังทำได้ยาก ผู้สูงอายุเองยังมีความจำกัดโดยธรรมชาติของตนเองอยู่มาก ความคิดของสังคมส่วนรวมก็มักจะมองข้ามกลุ่มผู้สูงอายุเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ เช่น เด็ก และเยาวชน เป็นต้น

แผนยุทธศาสตร์ผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 – 2564)

แผนฉบับนี้จัดแบ่งยุทธศาสตร์ออกเป็น 5 หมวด ดังนี้ (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ, 2543, หน้า 5)

1. ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ
2. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ
3. ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุ
4. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ
5. ยุทธศาสตร์ด้านการประมวลและพัฒนางานองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ

หมวดที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ

1. มาตรการ หลักประกันรายได้เพื่อวัยสูงอายุ
2. มาตรการ การให้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. มาตรการ การปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ

หมวดที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ

1. มาตรการ ส่งเสริมความรู้ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน ดูแลตนเองเบื้องต้น
2. มาตรการ ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ
3. มาตรการ ส่งเสริมด้านการทำงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุ
4. มาตรการ สนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ
5. มาตรการ ส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ

6. มาตรการ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย

หมวดที่ 3 ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุ

1. มาตรการ คุ้มครองด้านรายได้
2. มาตรการ หลักประกันด้านสุขภาพ
3. มาตรการ ด้านครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง
4. มาตรการ ระบบบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

หมวดที่ 4 ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติ และการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ

1. มาตรการ การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติ
2. มาตรการ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ

หมวดที่ 5 ยุทธศาสตร์ด้านการประมวลและพัฒนางานองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ

1. มาตรการ สนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานวิจัยดำเนินการประมวลผลและพัฒนางานองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุที่จำเป็นสำหรับการกำหนดนโยบายและการพัฒนาการบริการหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ
2. มาตรการ สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาวิจัยด้านผู้สูงอายุโดยเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย การพัฒนาการบริการ และการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเหมาะสม
3. มาตรการ ดำเนินการให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติที่มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง
4. มาตรการ พัฒนาระบบข้อมูลทางด้านผู้สูงอายุให้เป็นระบบและทันสมัย

สิทธิของผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครองการส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้ โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ
2. การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต
3. การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม

4. การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะ เครือข่ายหรือชุมชน

5. การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือบริการสาธารณะอื่น

6. การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม

7. การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ

8. การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกละเมิดหรือถูกแสวงหา ประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง

9. การให้คำแนะนำ บริการ ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางการแก้ไข ปัญหาครอบครัว

10. การจัดที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

11. การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

12. การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี

13. การอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลหัวรอ

ด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจก่อให้เกิดการแข่งขัน เพื่อดำรงชีวิตจากสภาวะดังกล่าว ทำให้ครอบครัวไม่มีเวลาดูแลซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะ ผู้สูงอายุ ที่ต้องประสบปัญหาความเดือดร้อนไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ไม่มีผู้ อุปการะ ก่อให้เกิดความกดดันทางจิตใจ ความเครียด ไม่สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมและ ครอบครัวได้

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้เทศบาลตำบลหัวรอ ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องให้ความช่วยเหลือผู้ที่อยู่ในสภาพเหล่านั้น ซึ่งตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้ตรา ขึ้นเพื่อให้ดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครองการส่งเสริมและสนับสนุนต่อสิทธิและประโยชน์ของ ผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 54 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิผู้สูงอายุให้บุคคลซึ่งมีอายุเกิน หกสิบปีบริบูรณ์ และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ และมาตรา 80 วรรค 2 ได้ กำหนดว่ารัฐต้องสงเคราะห์สำหรับผู้สูงอายุ ประกอบกับตามที่มีการถ่ายโอนภารกิจด้านการ สงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน

และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีฐานะการเงินการคลังเพียงพอสามารถเบิกจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพ

การจัดบริการและการดูแลผู้สูงอายุผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร เป็นการจัดการบริหารการสาธารณสุขและการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งเทศบาลตำบลห้วยจรได้กำหนดแผนงานจัดระบบบริการสำหรับผู้สูงอายุ 4 แผนงาน ได้แก่

1. แผนงานให้บริการด้านสุขภาพอนามัย
2. แผนงานส่งเสริมการอยู่ร่วมกันและสร้างความเข้มแข็งด้านองค์กรผู้สูงอายุ และคนพิการ
3. แผนงานส่งเสริมอาชีพหรือรายได้ของผู้สูงอายุ และคนพิการ
4. การจัดให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ และคนพิการ

เทศบาลตำบลห้วยจร มีจำนวน 12 หมู่บ้าน ซึ่งได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลผู้สูงอายุตามรายชื่อที่มีอยู่ในสำเนาทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร ที่มีคุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548

ในส่วนของการปฏิบัติตามแผนนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมาก มิได้ดำเนินงานให้บริการแก่ผู้สูงอายุโดยตรง แต่ได้สนับสนุนงบประมาณให้สถานีนามัยและโรงพยาบาลให้การรักษาแก่ผู้สูงอายุที่เจ็บป่วย การสงเคราะห์ผู้สูงอายุยากไร้เป็นรายบุคคล โดยจ่ายเป็นเงินยังชีพเพิ่มเติมจากงบประมาณของส่วนกลาง การมองเห็นของอุปโภคบริโภค การซ่อมแซมที่อยู่อาศัย การส่งเสริมการออกกำลังกายโดยสนับสนุนงบประมาณ จัดหาครุฝึก จัดหาเครื่องเสียง การอำนวยความสะดวกให้ใช้สถานที่ของหน่วยงานในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ บางแห่งได้จัดให้ผู้สูงอายุไปทัศนศึกษา และที่เริ่มดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คือการจัดให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน โดยงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ซึ่งในปี 2550 ได้เริ่มมีการดำเนินงานไปเพียง 40 แห่ง เท่านั้น

ในส่วนของงบประมาณในการจัดบริการและการดูแลผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งได้เป็น 2 ระดับ กล่าวคือ ในระดับการสนับสนุนจากส่วนกลาง คือ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย และในส่วนที่เทศบาลตำบลห้วยจร ได้ดำเนินการในพื้นที่ภายใต้งบประมาณของตนเอง ในปี 2550 กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดสรรงบประมาณให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้

จัดสรรเงินอุดหนุนสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยอุดหนุนงบประมาณ เพื่อจ่ายเป็น เบี้ยยังชีพ รายละ 500 บาท/เดือน ตลอดชีพตามหลักเกณฑ์และคุณสมบัติผู้ที่มีสิทธิในการขอรับ เบี้ยยังชีพ

จากลักษณะการจัดบริการและการดูแลผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการ จัดสรรงบประมาณที่นำเสนอ อาจกล่าวได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีบทบาทในการดูแล ผู้สูงอายุในชุมชนไม่มากนัก ลักษณะบริการส่วนใหญ่เป็นการสงเคราะห์เฉพาะหน้าแบบบรรเทา ปัญหาชั่วคราวชั่วคราว ซึ่งปัญหาผู้สูงอายุนั้น เป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนต้องการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาสุขภาพและปัญหาการขาดรายได้ ซึ่งนำไปสู่ความยากจนของผู้สูงอายุ ปัญหาการทอดทิ้งผู้สูงอายุที่นำไปสู่ปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมของประชาชนในชุมชน การ แก้ไขปัญหาเหล่านี้ต้องกระทำเป็นระบบ มีการวางแผนที่ดีและมีการดำเนินการ และมีการ ดำเนินงานอย่างมีอาชีพที่จริงจังและเหมาะสมอย่างเร่งด่วนในอนาคต

อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาเหล่านี้ยังไม่ล้นหลามมากนัก เมื่อองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นได้พยายามกำหนดมาตรฐานการให้บริการแก่ผู้สูงอายุเพื่อเป็นหลักประกันขั้นพื้นฐานที่มี ต่อการจัดบริการสาธารณะและการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

การกำหนดมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญกับการให้บริการแก่ประชาชนทุกกลุ่มในชุมชนที่จัดให้มีบริการ ซึ่งนอกจากจะมีการขยาย ขอบเขตบริการแล้ว ยังได้คำนึงถึงมาตรฐานการให้บริการด้วย ในส่วนผู้สูงอายุนั้นองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ผู้สูงอายุให้มี คุณภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน จึงได้มีการจัดทำมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขึ้น เมื่อพ.ศ. 2548 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย กำหนด เพื่อให้องค์กรส่วนท้องถิ่นมีกรอบมาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และตัวชี้วัดขั้นพัฒนาในการ จัดบริการด้านการสงเคราะห์ผู้สูงอายุตามหลักวิชาการอย่างเหมาะสม และเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ สำหรับบุคลากรในการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลหัวรอ ประกอบด้วย มาตรฐาน 6 ประการ ได้แก่

1. มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ประกอบด้วย การจัดตั้งศูนย์บริการ สาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ บริการตรวจสุขภาพที่บ้าน บริการให้ความรู้ แนะนำการดูแลสุขภาพ ให้กับผู้ดูแลผู้สูงอายุ บริการตรวจสุขภาพประจำปี บริการให้คำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัย ไข้เจ็บเป็นรายบุคคล ออกบัตรประจำตัวผู้สูงอายุเพื่อให้การรักษาฟรีที่โรงพยาบาล การให้บริการ

ทางการแพทย์และการสาธารณสุขโดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ บริการช่วยเหลือคำปรึกษาพยาบาล การประกันสุขภาพ บริการด้านกายภาพบำบัด

2. มาตรฐานด้านรายได้ ประกอบด้วย จัดสวัสดิการด้านรายได้แก่ผู้สูงอายุที่ยากจนไม่มีแหล่งที่พึ่งพิงส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน การช่วยเหลือค่าครองชีพชีวิตประจำวันจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นต้น การให้ส่วนลดในรายการต่าง ๆ เช่น ค่าชื้อยา ค่าทันตกรรม การให้ทุนประกอบอาชีพที่เหมาะสม

3. มาตรฐานด้านที่พักอาศัย ประกอบด้วย การจัดบ้านพักคนชราสำหรับผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาต้องแยกตัวออกจากครอบครัว หรือญาติ หรือเป็นผู้ที่รายได้น้อย การจัดสถานพยาบาล การจัดบ้านพักคนชราที่ต้องเสียค่าบริการส่วนหนึ่ง การให้บริการครอบครัวอุปการะเลี้ยงดู

4. มาตรฐานด้านนันทนาการ ประกอบด้วย การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ สโมสรผู้สูงอายุ บริการนันทนาการในวันนักขัตฤกษ์ การจัดกิจกรรมร่วมกับเยาวชน การจัดทัศนศึกษา

5. มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง

6. มาตรฐานการสร้างบริการทางสังคม และเครือข่ายการเกื้อหนุน ประกอบด้วย การให้บริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องแก่ผู้สูงอายุ การส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลและบริการทางสังคม การสงเคราะห์ การจัดงานศพตามประเพณี การจัดตั้งศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุบริการด้านศาสนกิจ ลดหย่อนภาษีแก่บุตรที่อุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ บริการทางด้านกฎหมายแก่ผู้สูงอายุ

โดยในหลักปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานนั้น ๆ ได้กำหนดตัวชี้วัด 2 ระดับ คือ ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานเป็นตัวชี้วัดที่มีความสำคัญและเป็นภารกิจที่ตอบสนองของความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตผู้สูงอายุ โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดบริการ หรือให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุ และตัวชี้วัดพัฒนา เป็นตัวชี้วัดที่มีความสำคัญและเป็นภารกิจที่มีการพัฒนาระดับการให้บริการหรือสวัสดิการสูงขึ้น หรือก้าวหน้ามากกว่ามาตรฐานชี้วัดขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจะกระทำ หรือเลือกทำตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ

ในปี 2550 ได้มีการทบทวนมาตรฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และได้ดำเนินการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งปันความรับผิดชอบจากรัฐบาลกลางไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง และเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้ทรัพยากรที่ได้รับจากการจัดสรรจากรัฐในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ คำนึงต่อการลงทุน และมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่า

การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งผลลัพธ์ที่มุ่งหวังจากการจัดทำมาตรฐานขั้นต่ำ คือการกำหนดมาตรฐานและการประกันคุณภาพของการบริการสาธารณะ การมีระบบการประเมินและรับรองคุณภาพมาตรฐาน การมีระบบและกลไกงบประมาณในการประสานแผนพัฒนาระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการส่วนภูมิภาค ทั้งในระดับเดียวกัน และการประสานงานต่างระดับ รวมทั้งการประสานงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับราชการส่วนภูมิภาค มีระบบการให้รางวัล และเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามผลการประเมินการให้บริการสาธารณะ การส่งคืนข้อมูลแก่ชุมชน/หมู่บ้าน โดยมีตัวแทนการเฝ้าระวังและข้อมูลมาตรฐานที่ได้รับ จะเป็นข้อมูลในการสนับสนุนการเทียบเคียงผลงาน (Benchmarking) และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำนี้ นับว่าเป็นการยกมาตรฐานการให้บริการแก่ผู้สูงอายุให้สูงขึ้น และจะเป็นกรอบในการจัดการบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุแนวใหม่โดยท้องถิ่น การจัดการและการดูแลผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกฝ่ายจะต้องให้ความร่วมมือ ประชาชนและผู้สูงอายุต้องเป็นฝ่ายสะท้อนสภาพปัญหาและความต้องการของตน ส่วนชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นฝ่ายสนับสนุนให้เกิดการแก้ไขปัญหา การจัดบริการและการดำเนินงานต่าง ๆ ที่มุ่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตดังกล่าว บทบาทของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทวีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัจจัยความพร้อมในเรื่องทรัพยากร และทุนทางสังคมมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐที่นับว่ามีเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ปี ดังนั้นการพัฒนามาตรฐานของตนเองให้สามารถทั้งสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย และนำตนเองเข้าไปมีส่วนร่วมในฐานะหัวหน้าทีม หรือผู้นำ สนับสนุนการจัดการบริการและดูแลผู้สูงอายุในชุมชนจึงเป็นสิ่งที่เหมาะสมอย่างยิ่ง

แนวคิดดังกล่าว ได้นำเสนอต่อสาธารณะและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการคือการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในการบริหารด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการส่งเสริมการใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้สูงอายุให้เป็นประโยชน์ สร้างความภาคภูมิใจต่อการเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพและมีคุณค่าในตัวเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้เกิดการถ่ายทอดภูมิปัญญา และเกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรต่าง ๆ และประชาชนที่หลากหลายวัย นับว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการทดลองได้เกิดการเรียนรู้การจัดสวัสดิการและการดูแลผู้สูงอายุแนวใหม่ที่เหมาะสมยิ่ง

บทบาทที่ชัดเจนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุ การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทดลองวิธีการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุรูปแบบศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนดังกล่าว ในช่วง 1 ปี ที่ผ่านมา ได้พบบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชัดเจนในเรื่องของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาสู่ชุมชน ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุและชุมชนที่เคยรับบริการจากภาครัฐฝ่ายเดียวมาสู่การพิจารณาและกำหนดปัญหาความต้องการของตนเอง การริเริ่มให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้สภาพปัญหา โดยจัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุในชุมชน เช่น เทศบาลตำบลหัวรอ ที่ส่งเสริมให้มีการนำข้อมูลเหล่านั้นมาสู่กระบวนการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการของตนเอง การเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน โดยสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อแสวงหาคำตอบหรือทางออกที่นำไปสู่การจัดบริการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการมากยิ่งขึ้น

การมีบทบาทเป็นผู้ประสานงานเครือข่ายบริการทั้งในชุมชนและนอกชุมชน เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้อย่างถูกวิธี และส่งเสริมประสิทธิภาพขององค์กรตน ให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐ อาทิ กระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษา เป็นต้น ในส่วนของภาคเอกชนมีการสร้างเครือข่ายร่วมกับองค์กร มูลนิธิสวัสดิการสังคม เหล่ากาชาดจังหวัด และบริษัทห้างร้านในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการ และสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ซึ่งการกระทำบทบาทนี้ทำให้การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะการทำงานที่มีความเชื่อมโยงประสาน และเอื้อประโยชน์ต่ออันหลายประการ ทำให้ผู้สูงอายุได้รับบริการที่ดีและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

จากการนำเสนอในครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่า การดำเนินการจัดบริการสาธารณะและการดูแลผู้สูงอายุที่ถูกต้องและเหมาะสม ได้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และทำให้มีบทบาทของตนเองที่ชัดเจนและเป็นบทบาทที่ตรงกับความคาดหวังของผู้สูงอายุและประชาชน

กระบวนการจัดบริการเบี่ยงชีฟ ในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ นั้นจะประกอบด้วย การศึกษาข้อมูล การวิเคราะห์ ตรวจสอบ วินิจฉัยข้อมูลและประเมินปัญหา การวางแผนการให้ความช่วยเหลือ และการติดตามประเมินผลดังนี้

การศึกษาข้อมูล ได้มีการสำรวจข้อมูลและการศึกษาข้อเท็จจริงจากการสัมภาษณ์ สอบถามข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง การสำรวจข้อมูลชุมชน การตรวจเยี่ยมบ้าน การจัดเวทีประชาคม เพื่อระดมความคิดเห็นจากประชาชน และการหาข้อมูลจากแหล่งข่าวต่าง ๆ ในพื้นที่

การวิเคราะห์ ตรวจสอบ วินิจฉัยข้อมูลและประเมินปัญหา เมื่อได้ศึกษาข้อมูลแล้ว ต้องนำผลการศึกษาข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ ตรวจสอบ วินิจฉัยตามระเบียบที่กำหนดดังนี้

ตรวจสอบคุณสมบัติผู้มีสิทธิจะได้รับเงินเบี้ยยังชีพ ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ ไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนได้

การวางแผนการให้ความช่วยเหลือ เทศบาลตำบลห้วยรอมีการวางแผนการจัดบริการโดยกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ สถานที่ ระยะเวลา และงบประมาณ มีการตั้งคณะทำงานรับผิดชอบและประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้องให้มีความเข้าใจอย่างถูกต้องโดยพิจารณาผู้มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพ ดังนี้

1. การจัดทำทะเบียนประวัติของผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพ

เทศบาลตำบลห้วยรอจัดทำทะเบียนประวัติของผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ไว้เป็นหลักฐานทุกคน และแจ้งให้รายชื่อผู้มีสิทธิที่ได้รับการสงเคราะห์ให้สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดทราบ

2. การเปลี่ยนแปลงรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพ

ผู้มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพนับแต่วันที่ได้รับอนุมัติรายชื่อจากผู้บริหารท้องถิ่น และให้สิทธิดังกล่าวสิ้นสุดลงในกรณีดังต่อไปนี้

2.1 ถึงแก่กรรม

2.2 ขาดคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น

การดำเนินการช่วยเหลือ

1. เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ รายละ 500 บาท/เดือน
2. เบี้ยยังชีพคนพิการ รายละ 500 บาท/เดือน
3. ผู้ป่วยเอดส์ รายละ 500 บาท/เดือน

การตั้งงบประมาณและการจ่ายเงิน

เทศบาลตำบลห้วยรอ ตั้งงบประมาณของตนเองเพื่อให้การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพเพื่อจ่ายให้แก่ผู้สูงอายุและผู้พิการตามบัญชีรายชื่อที่ได้รับอนุมัติจากผู้บริหารท้องถิ่น และตั้งงบประมาณเพื่อให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามอัตราที่กฎหมายกำหนด ส่วนการจ่ายเงินให้แก่ผู้สูงอายุเทศบาลตำบลห้วยรอ จะดำเนินการจ่ายให้เดือนละ 1 ครั้ง โดยโอนเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารในนามของผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ โดยเทศบาลตำบลห้วยรอเป็นผู้รับผิดชอบค่าธรรมเนียมในการโอนเงินเข้าบัญชีฝากธนาคาร พร้อมทั้งมีการเก็บรักษาหลักฐานการจ่ายเงินหรือโอนเงินทุกครั้ง พร้อมทั้งมีการรายงานผลการดำเนินการหลังจากที่ได้มีการจ่ายเงินให้แก่ผู้สูงอายุแล้ว ให้สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดทราบตามระเบียบ

อนาคตของท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุ บทบาทของท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุในอนาคต เป็นเรื่องที่ต้องมีการพัฒนาปรับปรุง และขยายบริการอีกมาก เทศบาลต้องพิจารณาถึงลักษณะการจัดบริการให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างด้านการงานด้านการเมือง ด้านการปกครอง ด้านมนุษยธรรม และด้านการพัฒนาคุณค่าของมนุษย์ควบคู่กันไป อนาคตสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุจะเป็นหน้าที่ของชุมชนอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญ คือท้องถิ่นและผู้นำชุมชนทั้งหลาย ที่จะต้องได้รับการสร้างและพัฒนาจิตสำนึกด้านสวัสดิการ ให้มีความรู้ความสามารถด้านการจัดสวัสดิการที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของระบบการปกครองทั้งในระดับชุมชน และท้องถิ่นให้สามารถจัดการกับปัญหาพื้นฐานในชุมชนได้ และเพิ่มศักยภาพด้านการผลักดันนโยบายจากชุมชนสู่นโยบายระดับชาติ อันเป็นการบรรลุเป้าหมายสูงสุดที่สำคัญยิ่ง นับว่าท้องถิ่นกระทำหน้าที่ของตนเองอย่างสมบูรณ์ และระบบการดูแลของผู้สูงอายุและท้องถิ่นอย่างแท้จริง

การดำเนินงานเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล

ในแต่ละภารกิจที่ได้มีการรับการถ่ายโอนมาจากกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอเกี่ยวกับการดำเนินงานเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

บทบาทอำนาจหน้าที่ด้านการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การสงเคราะห์ผู้สูงอายุเป็นภารกิจหน้าที่หนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะเพื่อประชาชน ซึ่งได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กล่าวคือ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 (1) กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ซึ่งเป็นการกล่าวถึงการสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตชีวิตผู้สูงอายุโดยรวมไว้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสอื่น ๆ ส่วนองค์การบริหารส่วนจังหวัด กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ในการสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เช่นเดียวกับ เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยปรากฏอยู่ในมาตรา 17 (27)

นอกจากนี้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 50 (7) มาตรา 53 (1) และ มาตรา 56 (1) กำหนดให้เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนครมีอำนาจหน้าที่ต้องส่งเสริมการพัฒนาผู้สูงอายุและตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67 (6) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ดังกล่าวเช่นเดียวกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้สูงอายุเป็น

กลุ่มผู้ด้อยโอกาสกลุ่มหนึ่งที่ต้องได้รับการสงเคราะห์และได้รับการพัฒนา ซึ่งรวมถึงกลุ่มสตรี เด็ก และผู้พิการ

ผู้สูงอายุในฐานะที่เป็นกลุ่มคนที่ยังไม่มีความมั่นคงในการดำรงชีพเพียงพอและยังประสบปัญหาทั้งปัญหาเรื่องสุขภาพ ปัญหาทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการขาดรายได้ ปัญหาที่อยู่อาศัย เป็นต้น การที่ผู้สูงอายุประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการสงเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาคือความเดือดร้อนของผู้สูงอายุ รวมถึงการพัฒนาผู้สูงอายุให้สามารถมีศักยภาพสูงขึ้น

สรุปคือ กฎหมายได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะให้กับผู้สูงอายุ โดยอำนาจหน้าที่ดังกล่าวจะเกี่ยวกับการสงเคราะห์ การพัฒนา รวมทั้งการส่งเสริมการพัฒนาผู้สูงอายุ

นอกเหนือจากนี้ ในแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดให้มีการถ่ายโอนภารกิจจากราชการส่วนกลาง และราชการส่วนภูมิภาคให้กับราชการส่วนท้องถิ่น โดยในช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2546 และในช่วงปีต่อ ๆ ไป ในระยะ 10 ปี งานด้านการจัดสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ที่เคยดำเนินการโดยราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาค จะต้องถ่ายโอนภารกิจไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับภารกิจที่เกี่ยวกับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นการถ่ายโอนจากกรมประชาสงเคราะห์ (เดิม) ไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ มีรายละเอียด ดังนี้

เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ถ่ายโอนให้องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ภารกิจที่ต้องทำถือว่าเป็นสวัสดิการผู้สูงอายุรูปแบบหนึ่ง เพื่อจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้กับผู้สูงอายุที่อยู่ในชุมชน หรือในหมู่บ้านต่าง ๆ ทั่วประเทศซึ่งประสบปัญหาความเดือดร้อน เนื่องจากไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู ถูกทอดทิ้ง และไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวและชุมชนได้โดยปกติตามควรแก่สภาพ

ความเป็นมาของเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (2554, หน้า 58) การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ พ.ศ. 2536 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2535 ซึ่งเห็นชอบให้กรมประชาสงเคราะห์ดำเนินโครงการกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุและครอบครัวในชุมชน เพื่อจัดสรรงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนสงเคราะห์เบี้ยยังชีพช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนในด้านต่าง ๆ โดยกระทรวงการคลังได้อนุมัติหลักการเบิกจ่ายเงินตามโครงการดังกล่าว เป็นเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ 200 บาทต่อคนต่อเดือน จนตลอดชีพ และรัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง จึงได้เพิ่มจำนวนผู้สูงอายุที่รับเบี้ย

ยังชีพมากขึ้นทุกปี จนถึงปี พ.ศ. 2542 รัฐบาลได้เพิ่มเงินเพิ่มพิเศษในภาวะเศรษฐกิจถดถอยแก่ผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพอีกคนละ 100 บาทต่อคนต่อเดือน รวมเงินเบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุได้รับคนละ 300 บาทต่อคนต่อเดือน และในปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในด้านการสร้างหลักประกันด้านรายได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ หรือไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ โดยจัดสรรเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่แสดงความจำนงโดยการขอขึ้นทะเบียนเพื่อขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ รัฐบาลได้เพิ่มเงินเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุเป็น 500 บาทต่อคนต่อเดือน

ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2545 สำนักงานประมาณได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการบริหารงบประมาณ โครงการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คือ กรมประชาสงเคราะห์ จะขอเงินอนุมัติเงินประจำงวดไปยังสำนักงานประมาณเพื่อโอนเงินงบประมาณ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุหมวดเงินอุดหนุนทั่วไป ไปยังสำนักงานคลังจังหวัดทั่วประเทศ และให้สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดจัดทำใบแจ้งการเบิกเงินงบประมาณแทนกัน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดทำหน้าที่วางฎีกาการเบิกจ่ายเงินตามระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ พ.ศ. 2543 โดยสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดมีหน้าที่ติดตาม เร่งรัด ผลการดำเนินงานและรายงานกรมประชาสงเคราะห์ทุกเดือน และตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 เป็นต้นไป สำนักงานประมาณ ได้จัดสรรงบประมาณเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

1. เพื่อเป็นการกระจายบริการของรัฐให้แก่ผู้สูงอายุที่ได้อาศัยอยู่ในชุมชน
2. เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้สูงอายุว่ารัฐไม่ได้ทอดทิ้ง แต่พยายามให้ความช่วยเหลือ และยังเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ
3. เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน โดยไม่ต้องเข้าไปอยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐ ซึ่งเป็นทางเลือกสุดท้ายสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากการเข้าอยู่ในสถานสงเคราะห์เป็นการแยกผู้สูงอายุออกจากครอบครัว และชุมชนอีกทั้งเพื่อประหยัดงบประมาณของรัฐเนื่องจากค่าใช้จ่ายต่อหัวของผู้สูงอายุในการเข้าอยู่ในสถานสงเคราะห์ ตกปีละ 13,236 บาทต่อคน

ประโยชน์ของการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

1. ด้านเศรษฐกิจทำให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตในช่วงสุดท้ายอยู่ในชุมชนอย่างมีความสุขตามควรแก่สภาพ อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้มีมาตรฐานสูงขึ้น ได้รับการตอบสนองความต้องการด้านปัจจัย 4 และถือเป็นการกระจายรายได้ไปสู่ประชากรที่สมควรได้รับการช่วยเหลือในบั้นปลายของชีวิต

2. ด้านสังคมเป็นกิจกรรมที่ปลูกจิตสำนึกของชุมชนที่มีผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง ได้ร่วมกันป้องกันแก้ไขปัญหาของชุมชน ไม่ทอดทิ้งผู้สูงอายุในชุมชน และเป็นการใช้ชุมชนเป็นฐานในการให้บริการ โดยคณะกรรมการระดับท้องถิ่นจะเป็นผู้พิจารณาถ่วงน้ำหนักองค์ประกอบที่สมควรได้รับการช่วยเหลือ ตลอดจนยังเป็นที่ปรึกษาปัญหาของผู้สูงอายุที่จะเกิดขึ้น จนไม่สามารถแก้ไขได้และต้องแยกผู้สูงอายุออกจากชุมชนมาอยู่ในสถานสงเคราะห์

3. ด้านจิตใจทำให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกมั่นคงทางจิตใจ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตลอดจนเป็นที่พึ่งของบุตรหลานและครอบครัว

กระบวนการดำเนินงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

1. การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548

กระทรวงมหาดไทย ได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งได้รับการถ่ายโอนภารกิจภารกิจสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ป่วยเอดส์ สามารถให้การสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสดังกล่าวได้อย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจำนวนผู้มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์เกินกว่าจำนวนที่ได้รับการจัดสรร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตั้งงบประมาณตามสถานการณ์คลังของตน หรือขอรับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด ระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ นี้ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 122 ตอนพิเศษ 109 ง เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2548 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2548 โดยได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0891.3/ว 3449 ลงวันที่ 19 ตุลาคม เรื่อง ชักข้อแนะแนวทางปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์ เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548

แนวทางการการดำเนินงานตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548

1. กรอบแนวคิดในการปฏิบัติเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตั้งงบประมาณให้การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุคนพิการและผู้ป่วยเอดส์ได้เพิ่มมากขึ้นนอกเหนือจากที่รัฐบาลให้การอุดหนุนงบประมาณ ทั้งในด้านจำนวนคนและอัตรา ซึ่งมีผลให้ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ป่วยเอดส์สามารถได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพได้อย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

2. หลักเกณฑ์และขั้นตอนแนวทางปฏิบัติ

2.1 ในกรณีที่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ป่วยเอดส์ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ ดังนี้

1) ผู้สูงอายุ ให้จ่ายในอัตรารายละ 300 บาท/เดือน และวิธีการคัดเลือกผู้มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์ให้เป็นไปตามระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ พ.ศ. 2543 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังนี้

(1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เชิญผู้แทนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ผู้แทนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์การผู้สูงอายุ ในชุมชน ผู้แทนองค์กรประชาสังคมและบุคคลที่น่าเชื่อถือในชุมชน ร่วมเป็นคณะกรรมการคัดเลือกผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่น

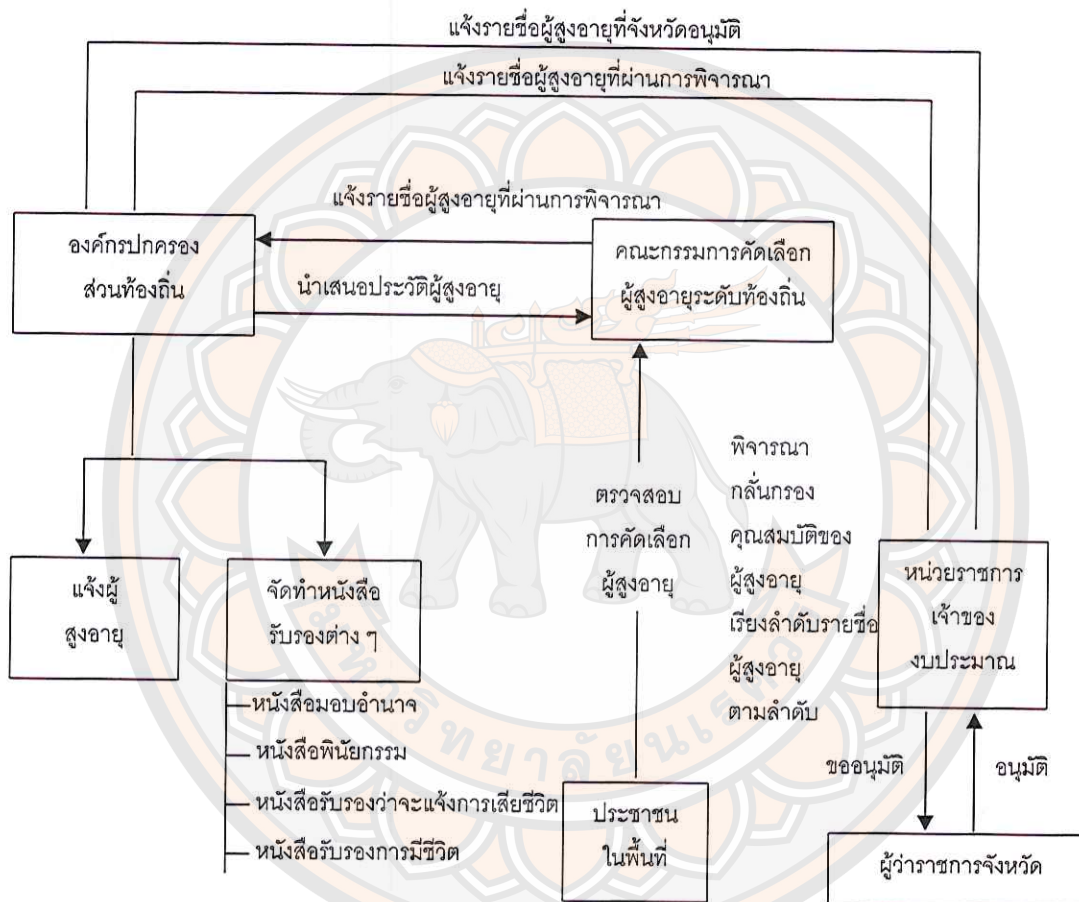
(2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เชิญคณะกรรมการคัดเลือกผู้สูงอายุมาร่วมประชุมเพื่อพิจารณารายชื่อผู้สูงอายุที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านเสนอมาว่าผู้สูงอายุรายใดสมควรได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินเบี้ยยังชีพ

(3) คณะกรรมการคัดเลือกผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่น จะทำหน้าที่พิจารณากลับกรองแบบสอบถามประวัติผู้สูงอายุ แต่ละรายว่ามีคุณสมบัติที่จะรับเบี้ยยังชีพจริงหรือไม่ และมีหน้าที่ในการพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพว่าผู้สูงอายุรายใดสมควรได้รับการช่วยเหลือก่อนตามวงเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ส่วนผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติเหมาะสม แต่ยังไม่ได้รับการเสนอชื่อ ให้จัดทำเป็นรายชื่อผู้สูงอายุสำรองไว้ เพื่อรอการอนุมัติในกรณีผู้สูงอายุเดิมหมดสิทธิรับเบี้ยยังชีพ

(4) เมื่อได้รายชื่อผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติเหมาะสมและมีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพแล้ว ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนำเสนอไปยังหน่วยงานเจ้าของงบประมาณ เพื่อนำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดขออนุมัติรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพ และปิดประกาศรายชื่อให้ทราบทั่วกัน ณ สำนักงานในที่เปิดเผย

(5) หลังจากคณะกรรมการคัดเลือกผู้สูงอายุแจ้งรายชื่อผู้สูงอายุที่ได้รับการคัดเลือกให้ได้รับเบี้ยยังชีพแล้ว ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำหนังสือรับรองต่าง ๆ ของผู้สูงอายุตามแบบที่กำหนด ได้แก่ หนังสือมอบอำนาจ หนังสือพินัยกรรม หนังสือรับรองว่าจะแจ้งการเสียชีวิต หนังสือรับรองการมีชีวิต

ทั้งนี้ประชาชนในพื้นที่สามารถมีส่วนร่วมในการเสนอชื่อผู้สูงอายุ ที่สมควรได้รับเบี้ยยังชีพ ไปยังคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสำรวจข้อเท็จจริงของผู้สูงอายุดังกล่าว ก่อนดำเนินการส่งให้คณะกรรมการคัดเลือกผู้สูงอายุระดับท้องถิ่นพิจารณา และหากประชาชนในพื้นที่ทราบว่า การคัดเลือกผู้สูงอายุไม่โปร่งใส ไม่เป็นธรรม หรือสงสัยผลการพิจารณาคัดเลือก อาจขอเข้าไปตรวจสอบกับคณะกรรมการระดับท้องถิ่นได้



ภาพที่ 2 แผนผังการคัดเลือกและขออนุมัติรับสวัสดิการผู้สูงอายุ

ที่มา : (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2548, หน้า 163)

2.2 ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความประสงค์จะตั้งงบประมาณของตนเองเพื่อสนับสนุนการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ป่วยเอดส์ เพื่อให้ได้จำนวนคนและอัตรามากกว่าที่รัฐจัดสรรให้ตามข้อ 2.1 ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่า

ด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ตามแนวทางปฏิบัติดังนี้

1. หลักเกณฑ์การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพแก่ผู้มีคุณสมบัติ ดังนี้

1.1 ผู้สูงอายุซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย

1.2 มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ หรือถูกทอดทิ้ง หรือขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู หรือไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้

2. ขั้นตอนแนวทางปฏิบัติ

2.1 สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดแจ้งแนวทางการดำเนินงานตามระเบียบฯ และรายชื่อสำรวจผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ป่วยเอดส์ที่สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดได้รับมอบจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (ถ้ามี) ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ

2.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ คัดเลือกผู้มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุดังนี้

1) ผู้บริหารท้องถิ่นมอบหมายให้พนักงานส่วนท้องถิ่นได้นำรายชื่อผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามบัญชีที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสำรวจและรายชื่อสำรวจที่รับมอบจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ถ้ามี) เข้าที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านและประชาคมตำบลสำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาคมเมืองสำหรับในเขตเทศบาลเพื่อให้ที่ประชุมพิจารณาจัดลำดับผู้มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามลำดับผู้ได้รับความเดือดร้อน

2) พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายนำรายชื่อที่จัดลำดับของผู้มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ ข้อ 1 มาจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์โดยมีรายละเอียดประกอบด้วย ชื่อ – สกุล อายุ และที่อยู่

3) พนักงานส่วนท้องถิ่นได้รับมอบหมายนำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ ข้อ 2 ปิดประกาศไว้โดยเปิดเผยเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ณ สำนักงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือที่อื่น ๆ ตามที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด หากไม่มีผู้ใดคัดค้านให้นำบัญชีดังกล่าวเสนอผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติ ในกรณีที่มีการคัดค้านให้เสนอผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบก่อนเสนอผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติหรือถอดถอนรายชื่อ

การตั้งงบประมาณ

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะตั้งงบประมาณของตนเองหรือขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้เป็นไปตามอัตรา ดังนี้

1. ตั้งงบประมาณเพื่อจ่ายให้แก่ผู้สูงอายุที่ได้รับสงเคราะห์ตามอัตราที่กำหนดในระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ พ.ศ. 2543 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คือ รายละ 300 บาท/เดือน

2. การตั้งงบประมาณเพื่อจ่ายให้แก่ผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์เกินกว่ากำหนดตามข้อ 1 จะต้องไม่เกินกว่าสองเท่าของอัตราที่กำหนดหรือไม่เกินกว่าหนึ่งพันบาท โดยเสนอในสภาท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติและให้คำนึงถึงสถานการณ์คลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจ่ายเงินในส่วนที่เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุตามบัญชีรายชื่อที่ได้อนุมัติจากผู้บริหารท้องถิ่น ตามข้อ 3 ในอัตราเดียวกับผู้ที่มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์งบประมาณจากรัฐ ตามข้อ 1 ให้สามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องเสนอสภาท้องถิ่น

2. ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุตามข้อ 1 มากกว่าอัตราที่รัฐกำหนด สามารถจ่ายได้ไม่เกินกว่าสองเท่าของอัตราที่กำหนดหรือไม่เกินกว่าหนึ่งพันบาท และให้เสนอสภาท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติ โดยคำนึงถึงสถานการณ์คลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจ่ายสมทบให้แก่ผู้สูงอายุที่ได้รับเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพจากรัฐเดิมในอัตราเดียวกันด้วย

3. ให้พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้มีหน้าที่ในการจ่ายเงินดำเนินการดังนี้

3.1 จ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุเดือนละ 1 ครั้ง หรือจะจ่ายปีละ 2 ครั้ง ครั้งละ 6 เดือน ก็ได้ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหนังสือแสดงความประสงค์ในการรับเงินสงเคราะห์ของผู้มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์

3.2 การจ่ายเงินให้จ่ายเป็นเงินสดหรือโอนเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารก็ได้ ตามหนังสือแสดงความประสงค์ของผู้มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์ และให้จ่ายแก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์หรือผู้รับมอบอำนาจตามหนังสือมอบอำนาจจากผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์

การเก็บรักษาหลักฐานการจ่ายหรือโอนเงิน

ให้พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้มีหน้าที่ในการจ่ายเงินเก็บรักษาหลักฐานการจ่ายหรือโอนเงินไว้เพื่อรอการตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การรายงานผลการดำเนินการ

หลังจากที่ได้มีการจ่ายเงินให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ในงวดแรกแล้ว ให้พนักงานส่วนท้องถิ่นรายงานผลการดำเนินการในการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพให้สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดทราบตามแบบที่กำหนด

3. การตรวจติดตามผล

ให้สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดดำเนินการดังนี้

3.1 ตรวจติดตามการดำเนินการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพว่าเป็นไปตามแนวทางและระเบียบที่กำหนดหรือไม่

3.2 ตรวจสอบหลักฐานการจ่ายหรือโอนเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3 รายงานผลการดำเนินการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแบบที่กำหนดให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการขอตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพในปีงบประมาณถัดไปภายในเดือนมีนาคมของทุกปี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นวลจันทร์ เสาประเสริฐ (2540) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจในการบริการของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาระดับความพึงพอใจในการบริการของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค และเพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านภูมิหลังของผู้สูงอายุ กับความพอใจในการบริการของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค จากผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ จำนวน 80 คน เครื่องมือใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า 1.) ผู้สูงอายุมีความพอใจในการบริการของสถานสงเคราะห์ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีความพึงพอใจในด้านฉาปนกิจสูงสุด และมีความพึงพอใจในด้านอาชีวบำบัดต่ำสุด 2.) ลำดับความพึงพอใจในการบริการของผู้สูงอายุเรียงจากความพึงพอใจมากที่สุดไปหาน้อยสุดได้ดังนี้ บริการฉาปนกิจ บริการกิจกรรมที่เกี่ยวกับศาสนา บริการด้านกายภาพบำบัด บริการด้านสังคมสงเคราะห์ บริการด้านนันทนาการ บริการด้านปัจจัย 4 บริการด้านการแพทย์และอนามัย บริการด้านอาชีวบำบัด 3.) ตัวแปรด้านภูมิหลังของผู้สูงอายุ ได้แก่ อายุ การศึกษา ภาวะสุขภาพอนามัย สาเหตุที่เข้าอยู่ในสถานสงเคราะห์และระยะเวลาที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการบริการ ยกเว้น เพศ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการบริการ โดยพบว่า ผู้สูงอายุ เพศหญิงมีความพึงพอใจในการบริการสูงกว่าผู้สูงอายุเพศชาย 4.) ความคิดเห็นเพิ่มเติมจากคำถามปลายเปิดพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ร้อยละ 60 เห็นว่าการจัดบริการด้านต่างๆ ของสถานสงเคราะห์เหมาะสมดี ในขณะที่ผู้สูงอายุอีกร้อยละ 40 เสนอแนะให้ปรับปรุงการบริการในเรื่องอาหาร การดูแลเอาใจใส่ สิ่งอำนวยความสะดวก อาคารสถานที่ การจัดกิจกรรมและการจัดการศพ

มลฤดี ศรีสุข (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดชลบุรี เป็นการศึกษากระบวนการบริหาร ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดชลบุรี จำนวน 7 แห่ง อันได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ เสมัด นาป่า พลุตาหลวง หนองซาก เขาคันทรง และหนองเลื้อช้าง การศึกษาใช้วิธีการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 7 แห่ง มีการวางแผนงานการกำหนดนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไว้ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลการจัดการเป็นการบริหารงาน โดยมอบหมายให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบ โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานสาธารณสุขในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด การจัดสรรงบประมาณโดยการอุดหนุนงบประมาณ ให้สถานีนอนามัยประจำตำบล และชมรมผู้สูงอายุดำเนินการกิจกรรมหลักที่จัดคืองานวันผู้สูงอายุจัดโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการเอง เพื่อส่งเสริมประเพณีของตำบล กิจกรรมที่จัดทำให้ผู้สูงอายุทั้ง 5 ด้านนั้น ด้านเศรษฐกิจเน้นการส่งเสริมอาชีพ และเบี้ยสงเคราะห์ยังชีพ ด้านสังคมเน้นการจัดกิจกรรมวันผู้สูงอายุ ด้านสุขภาพอนามัยเน้นการส่งเสริมสุขภาพตรวจสุขภาพฟรี ด้านนันทนาการจัดแข่งขันกีฬา และการออกกำลังกาย ด้านสิ่งแวดล้อมเน้นการจัดสวนสุขภาพ ปัญหาที่พบมากที่สุด คืองบประมาณไม่เพียงพอ รองลงมาขาดบุคลากรผู้มีความรู้ การประสานงานเกิดความซ้ำซ้อนของการทำกิจกรรม และการวางแผนขาดการมีส่วนร่วม และแนวทางที่ชัดเจน

อภิญา เวชชัย (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานโครงการเบี้ยยังชีพเป็นโครงการเชิงสวัสดิการ เป็นแนวคิดและหลักการที่ต้องกระจายอำนาจให้ชุมชนจัดการปัญหา และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ แต่องค์กรรัฐที่รับผิดชอบการจัดสวัสดิการควรให้ความสำคัญกับการสร้างกลไกดำเนินงานให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกระดับโดยแท้จริง และยังพบว่ากลไกที่เป็นกระบวนการด้านลบ เช่น การจัดสรรทรัพยากรอย่างไม่เป็นธรรม นำไปสู่ความขัดแย้ง ความไม่พอใจของผู้สูงอายุที่สมควรได้แต่กลับไม่ได้ ทำให้มีแนวโน้มที่นำไปสู่การสร้างความแตกแยกในชุมชนมากกว่าการสร้างสามัคคีในชุมชน อีกทั้งจำนวนงบประมาณในโครงการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุเป็นวงเงินที่สูงมากเป็นงบประมาณผูกพัน หากไม่มีการจัดการงบประมาณอย่างมีระบบ ชัดเจนและโปร่งใสจำนวนเงินที่รัฐจ่ายไปนั้นไม่สามารถนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืนได้ และไม่ก่อให้เกิดแนวทางในการกระจายอำนาจให้แก่ชุมชน ยังก่อให้เกิดแนวโน้มในการทำให้ชุมชนหวังพึ่ง หรือเฝ้ารอคอยโอกาสของตนเอง ในการได้รับสวัสดิการในรูปแบบนี้ โดยไม่คำนึงการพึ่งตนเอง การเกื้อกูลกันและกัน หรือมีส่วนร่วมที่จะเข้าไปจัดการกับอนาคตของผู้สูงอายุในชุมชนด้วยพลังตนเอง

รพีพรรณ คำหอม และคณะ (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ และความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังต้องการรับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพรายเดือน ซึ่งมีความจำเป็นมากสำหรับผู้สูงอายุที่ยากไร้ ไม่มีผู้ดูแลหรือถูกทอดทิ้งในชุมชน ในกระบวนการพิจารณาคัดเลือกเบี้ยยังชีพสามารถใช้เกณฑ์พิจารณาหลายลักษณะร่วมกันมีการจ่ายเงินเพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุ และมีกระบวนการจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคท้องถิ่นร่วมพิจารณา สำหรับวิธีการจ่ายเบี้ยยังชีพจะเป็นการโอนผ่านบัญชีผู้สูงอายุมากที่สุด โดยขั้นตอนการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพเป็นไปอย่างตรงเวลา ระยะเวลาการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ คือ 6 เดือน/ครั้ง และส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เหมาะสม ควรจ่ายเป็นราย 3 เดือน และเห็นว่าจำนวนเบี้ยยังชีพ

จตุพร ต้นแก้ว (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอแม่วางจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมาก ในด้านความพึงพอใจบุคลากร รองลงมาคือ ความพึงพอใจการประชาสัมพันธ์และลำดับสุดท้าย คือ ความพึงพอใจในการดำเนินการ อย่างไรก็ตามถึงแม้ผู้สูงอายุจะมีความพึงพอใจในระดับมาก แต่ยังมีปัญหา อุปสรรค ในการมาติดต่อขอรับเบี้ยยังชีพจากองค์การบริหารส่วนตำบล คือ ผู้สูงอายุบางส่วนมีความลำบากในการเดินทางมารับเบี้ยยังชีพที่สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล จึงมีความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบล นำเงินเบี้ยยังชีพไปจ่ายให้แก่ผู้สูงอายุที่หมู่บ้าน โดยจ่ายเป็นเงินสด และต้องการรับเป็นรายเดือน

อุซุร เหมือนเดช (2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุต้องการได้รับสวัสดิการสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมในด้านสุขภาพอนามัยมากที่สุด ผู้สูงอายุที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนบุตร โรคประจำตัวมีปริมาณความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรส บุคคลที่ผู้สูงอายุอยู่อาศัยด้วย ศาสนาและรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีปริมาณความต้องการได้รับสวัสดิการสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้สูงอายุที่หม้าย/หย่าร้าง ผู้ที่อยู่กับคู่สมรส มีความต้องการมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่กับญาติ และผู้ที่อยู่คนเดียวต้องการมากกว่าผู้ที่อยู่กับบุตรหลาน ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์มีความต้องการมากกว่าผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ผู้สูงอายุที่มีรายได้ระดับต่ำกว่าต้องการสวัสดิการมากกว่าผู้ที่รายได้ระดับสูงกว่า

พลภัทร อุไทย (2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในเรื่องเบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัย

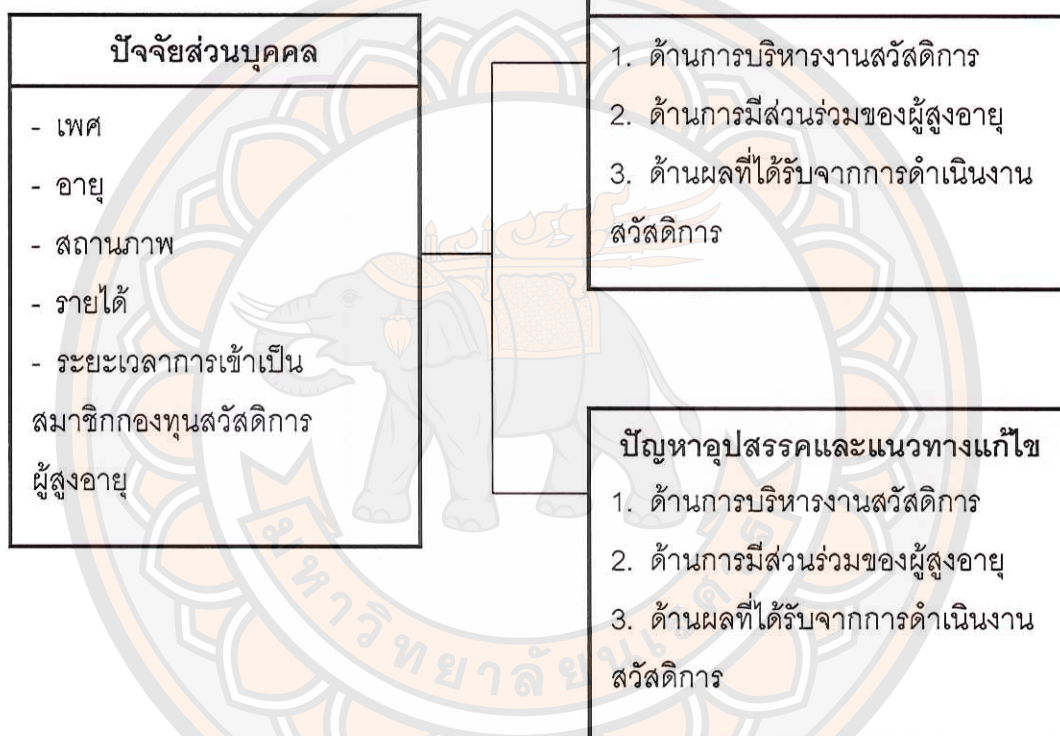
พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการในเรื่องการจัดสวัสดิการสังคมในเรื่องเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ไม่แตกต่างกัน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ รายจ่ายต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการในเรื่องการจัดสวัสดิการสังคมในเรื่องเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แต่รายได้ต่อเดือน และการมีหนี้สิน ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านสังคม พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธภาพของหมู่บ้าน/ตำบลแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการในเรื่องการจัดสวัสดิการสังคมในเรื่องเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แต่การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน/ตำบลและการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม ต่าง ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน และพบว่า ความต้องการและปัญหาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในเรื่องเบี้ยยังชีพ มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการในเรื่องการจัดสวัสดิการสังคมในเรื่องเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดกำแพงเพชร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01



กรอบแนวคิดของงานวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม



บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยรอ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก มีขั้นตอนดำเนินการวิจัยประกอบด้วยการกำหนดกลุ่มประชากรและตัวอย่าง การจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการศึกษา จะใช้การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) คือ ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ จากทฤษฎี แนวคิด ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลห้วยรอ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลห้วยรอ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 2,291 คน (เทศบาลตำบลห้วยรอ, 2555, หน้า 42)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลห้วยรอ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 341 คน มีขั้นตอนดังนี้

2.1 โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane (ถาณิชธรรมาธิปไตย คีลปิจารุ, 2550, หน้า 45) แล้วสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุ ได้กลุ่มตัวอย่าง 341 คน มีสูตรดังนี้

สูตร

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง (.05)

แทนค่าสูตร

$$n = \frac{2,291}{1 + 2,291(0.05)^2} = 340.54$$

2.2 กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชาชนผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้กลุ่มตัวอย่าง 341 คน รายละเอียดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ดังตาราง 3.1

ตาราง 3.1 แสดงจำนวนผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

หมู่ที่	จำนวน (คน)	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)
หมู่ที่ 1 บ้านบางพยอม	236	35
หมู่ที่ 2 บ้านบางพยอม	173	26
หมู่ที่ 3 บ้านศาลาช่องฟ้า	293	44
หมู่ที่ 4 บ้านตาปะขาวหาย	89	13
หมู่ที่ 5 บ้านคลอง	286	43
หมู่ที่ 6 บ้านเต็งหนาม	78	12
หมู่ที่ 7 บ้านสระโคก	266	39
หมู่ที่ 8 บ้านเต็งหนาม	289	43
หมู่ที่ 9 บ้านเต็งสำนัก	109	16
หมู่ที่ 10 บ้านสระโคก	142	21
หมู่ที่ 11 บ้านเต็งหนาม	229	34
หมู่ที่ 12 บ้านกลางคลอง	102	15
รวม	2,291	341

ที่มา : เทศบาลตำบลหัวรอ (2555, หน้า 42)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสร้างแบบสอบถามดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาจาก แนวคิดการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากตำรา วารสาร ผลงานวิจัย และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดเนื้อหาและตัวแปรของคำถามในแบบสอบถาม ที่ได้จากการทบทวนเพื่อสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องที่ต้องการศึกษา และมีลักษณะที่ผู้ตอบให้ข้อเท็จจริงในการตอบได้

3. แบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และนำมาปรับปรุงแก้ไขภาษาและคำถามให้กระชับชัดเจนและเข้าใจง่ายสำหรับการตอบ

4. นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try Out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าแอลฟาเท่ากับ .8507 (เอกสารแนบท้ายในภาคผนวก) ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะพื้นฐานเดียวกับประชากรที่ต้องการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดของแบบสอบถามดังนี้

แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำถามในส่วนนี้สำหรับรวบรวมข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกกองทุน ลักษณะของคำถามเป็นแบบปลายเปิดหลายตัวเลือก ใช้สถิติความถี่และอัตราส่วนร้อยละในการวิเคราะห์

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยรอ

การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในด้านด้านลักษณะของโครงการ ด้านการบริหารงานสวัสดิการด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุด้านผลที่ได้รับจากการดำเนินงานสวัสดิการ ซึ่งในส่วนลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ (Likert Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยแต่ละระดับมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550, หน้า 75)

ระดับการดำเนินงาน	ค่าน้ำหนักคะแนนของตัวเลือกตอบ
มากที่สุด	ได้ 5 คะแนน
มาก	ได้ 4 คะแนน
ปานกลาง	ได้ 3 คะแนน
น้อย	ได้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	ได้ 1 คะแนน

สำหรับการแปลความหมาย โดยวัดคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดเกณฑ์เป็น

$$\text{ช่วงคะแนนดังต่อไปนี้} \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วงชั้น}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

ค่าเฉลี่ย		การแปลความหมาย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80	แปลความว่า	มีการดำเนินงานน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60	แปลความว่า	มีการดำเนินงานน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40	แปลความว่า	มีการดำเนินงานปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20	แปลความว่า	มีการดำเนินงานมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00	แปลความว่า	มีการดำเนินงานมากที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ในส่วนนี้จะเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นแหล่งข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกผู้สูงอายุอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 341 ตัวอย่าง ทั้งนี้ ระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูลปฐมภูมิภายในเดือนมกราคม 2556 ใช้เวลา 1 เดือน โดยเมื่อได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ บทความทางวิชาการ ตลอดจนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต (Internet)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งขั้นตอนในการวิเคราะห์มีดังนี้

1. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าสถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ (Percentage)

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าสถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ในการอธิบายความ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการเปรียบเทียบข้อมูลแต่ละกลุ่ม



บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยรอ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้ศึกษาขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ผลการศึกษาที่ได้จากผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลห้วยรอ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ที่มีระดับการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยรอ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยรอ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตาราง 4.1 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขต
เทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	157	46.00
หญิง	184	54.00
รวม	341	100.00

จากตาราง 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 184 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.00 รองลงมาเป็นเพศชาย มีจำนวน 157 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.00

ตาราง 4.2 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขต
เทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
65 ปี หรือน้อยกว่า	169	49.60
66 - 70 ปี	112	32.80
71 - 75 ปี	40	11.70
มากกว่า 75 ปี	20	5.90
รวม	341	100.00

จากตาราง 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 65 ปี หรือน้อยกว่า มีจำนวน 169 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.60 รองลงมา มีอายุ 66 - 70 ปี มีจำนวน 112 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.80 มีอายุ 71 - 75 ปี มีจำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.70 และมีอายุมากกว่า 75 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.90

ตาราง 4.3 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	9	2.60
สมรส	312	91.50
หม้าย/หย่าร้าง	20	5.90
รวม	341	100.00

จากตาราง 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพเพศสมรส มีจำนวน 312 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.50 รองลงมา มีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง มีจำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.90 มีสถานภาพโสด มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.60

ตาราง 4.4 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5,000 บาท หรือน้อยกว่า	271	79.50
5,001 – 10,000 บาท	70	20.50
รวม	341	100.00

จากตาราง 4.4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นมีรายได้ 5,000 บาท หรือน้อยกว่า มีจำนวน 271 ราย คิดเป็นร้อยละ 79.50 รองลงมา มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท มีจำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.50

ตาราง 4.5 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกกองทุน

ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกกองทุน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ปี	25	7.30
1 – 2 ปี	228	66.90
3 – 4 ปี	73	21.40
มากกว่า 4 ปี ขึ้นไป	15	4.40
รวม	341	100.00

จากตาราง 4.5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกกองทุน 1 – 2 ปี มีจำนวน 228 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.90 รองลงมา มีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกกองทุน 3 – 4 ปี มีจำนวน 73 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.40 มีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกกองทุนน้อยกว่า 1 ปี มีจำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.30 และมีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกกองทุนมากกว่า 4 ปี ขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.40

ตอนที่ 2 ผลการศึกษา ตามวัตถุประสงค์ที่ 1 การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจรเข้มาก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ตาราง 4.6 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของผู้สูงอายุในการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจรเข้มาก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการบริหารงานสวัสดิการ

การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยจรเข้มาก	ระดับการดำเนินงาน			
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
ด้านการบริหารงานสวัสดิการ				
1. เทศบาลตำบลห้วยจรเข้มากมีการประชาสัมพันธ์เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการสวัสดิการต่าง ๆ ของเทศบาลให้รับทราบทุกครั้ง	3.61	0.742	มาก	7
2. เทศบาลตำบลห้วยจรเข้มากมีการประชุมเพื่อทำประชาคม โดยชี้แจงขั้นตอนและรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิที่จะได้รับการคัดเลือกได้รับเงินสวัสดิการ	3.75	0.792	มาก	5
3. เทศบาลตำบลห้วยจรเข้มากมีการจ่ายเงินสวัสดิการให้ผู้สูงอายุตามกำหนดของนโยบายรัฐบาลไม่เกินวันที่ 10 ของต้นเดือน	3.79	0.772	มาก	4
4. เทศบาลตำบลห้วยจรเข้มากมีการแจ้งกำหนดการ วัน เวลา และสถานที่จ่ายเงินสวัสดิการให้ผู้สูงอายุทราบ	3.94	0.791	มาก	1
5. เทศบาลตำบลห้วยจรเข้มากมีความเป็นธรรมและความเสมอภาคในการคัดเลือกผู้สูงอายุ	3.52	0.697	มาก	8
6. เทศบาลตำบลห้วยจรเข้มากจัดให้มีพนักงานและเจ้าหน้าที่ให้บริการแก่ผู้สูงอายุที่มาติดต่องานราชการ หรือรับเงินสวัสดิการด้วยความเต็มใจ และยิ้มแย้มแจ่มใส	3.82	0.706	มาก	3

ตาราง 4.6 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของผู้สูงอายุในการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ
ในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการบริหารงานสวัสดิการ
(ต่อ)

การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร	ระดับการดำเนินงาน			
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
7. เทศบาลตำบลห้วยจรมีการให้ความสนใจ ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และเป็นพี่ปรึกษา แก่ผู้สูงอายุที่มีปัญหา หรือได้รับความ เดือดร้อน	3.84	0.855	มาก	2
8. เทศบาลตำบลห้วยจรมีการพัฒนาระบบ การให้บริการโดยการนำเอาเทคโนโลยี สมัยใหม่เข้ามาช่วยเพื่อให้รวดเร็ว ทันใจ และประหยัดเวลา	3.73	0.803	มาก	6
เฉลี่ย	3.74	0.412	มาก	

จากตาราง 4.6 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของผู้สูงอายุในการดำเนินงาน
สวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการบริหารงาน
สวัสดิการ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$) โดย
เรื่อง เทศบาลตำบลห้วยจรมีการแจ้งกำหนดการ วัน เวลา และสถานที่จ่ายเงินสวัสดิการให้ผู้สูงอายุ
ทราบ มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.94 รองลงมา คือ เทศบาลตำบลห้วยจรมีการให้ความสนใจ
ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และเป็นพี่ปรึกษาแก่ผู้สูงอายุที่มีปัญหา หรือได้รับความเดือดร้อน มีค่า
คะแนนเฉลี่ย 3.84 และมีระดับการดำเนินงานมากในเรื่อง เทศบาลตำบลห้วยจรมีความเป็นธรรม
และความเสมอภาคในการคัดเลือกผู้สูงอายุ มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.52

ตาราง 4.7 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของผู้สูงอายุในการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ
ในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมของ
ผู้สูงอายุ

การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ	ระดับการดำเนินงาน			
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ				
1. ท่านเข้าร่วมการประชุมประชาคม หมู่บ้านเพื่อรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสวัสดิการ ผู้สูงอายุ	3.82	0.742	มาก	3
2. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ กระบวนการพิจารณาคัดเลือกรายชื่อ ผู้สูงอายุที่จะได้รับการ อนุมัติเงินสวัสดิการ ต่าง ๆ	3.78	0.817	มาก	5
3. ท่านได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการ ประชุมเพื่อเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับ สวัสดิการต่าง ๆ ของผู้สูงอายุในชุมชน	3.79	0.788	มาก	4
4. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ รายชื่อผู้สูงอายุที่ปิดประกาศในหมู่บ้าน ที่ ได้รับการอนุมัติจากเทศบาลตำบล	3.70	0.837	มาก	6
5. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนเพื่อการ บริหารงานผู้สูงอายุในชุมชน	3.67	0.715	มาก	7
6. ท่านได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนของ ผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อติดต่อประสานงาน ในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มผู้สูงอายุ	3.61	0.741	มาก	8
7. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรม และงานของ กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน	3.97	0.761	มาก	1

ตาราง 4.7 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของผู้สูงอายุในการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ
ในเขตเทศบาลตำบลห้วยรอ อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมของ
ผู้สูงอายุ (ต่อ)

การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยรอ	ระดับการดำเนินงาน			
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
8. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล โครงการต่าง ๆ ของเทศบาล ที่ได้จัดขึ้นเพื่อ ผู้สูงอายุ	3.83	0.780	มาก	2
เฉลี่ย	3.76	0.410	มาก	

จากตาราง 4.7 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของผู้สูงอายุในการดำเนินงาน
สวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยรอ อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วม
ของผู้สูงอายุพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$) โดย
เรื่อง ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรม และงานของกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ
3.97 รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล ที่ได้จัด
ขึ้นเพื่อผู้สูงอายุ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.83 และมีระดับการดำเนินงานมากในเรื่อง ท่านได้รับเลือก
ให้เป็นตัวแทนของผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อติดต่อประสานงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มผู้สูงอายุ มี
ค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.61

ตาราง 4.8 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของผู้สูงอายุในการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ
ในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านผลที่ได้รับจากการ
ดำเนินงานสวัสดิการ

การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ	ระดับการดำเนินงาน			
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
ด้านผลที่ได้รับจากการดำเนินงาน สวัสดิการ				
1. ท่านเข้าร่วมการประชุมประชาคม หมู่บ้านเพื่อรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสวัสดิการ ผู้สูงอายุ	3.64	0.848	มาก	4
2. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ กระบวนการพิจารณาคัดเลือกรายชื่อ ผู้สูงอายุที่จะได้รับการ อนุมัติเงินสวัสดิการ ต่าง ๆ	3.89	0.785	มาก	2
3. ท่านได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการ ประชุมเพื่อเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับ สวัสดิการต่าง ๆ ของผู้สูงอายุในชุมชน	3.83	0.775	มาก	3
4. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ รายชื่อผู้สูงอายุที่ปิดประกาศในหมู่บ้าน ที่ได้รับการอนุมัติจากเทศบาลตำบล	3.60	0.801	มาก	6
5. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนเพื่อการ บริหารงานผู้สูงอายุในชุมชน	3.97	0.759	มาก	1
6. ท่านได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนของ ผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อติดต่อประสานงาน ในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มผู้สูงอายุ	3.50	0.773	มาก	7
7. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรม และงานของ กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน	3.83	0.792	มาก	3

ตาราง 4.8 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของผู้สูงอายุในการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ
ในเขตเทศบาลตำบลห้วยจรเข้มาก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านผลที่ได้รับจากการ
ดำเนินงานสวัสดิการ (ต่อ)

การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยจรเข้มาก	ระดับการดำเนินงาน			
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
8. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล โครงการต่าง ๆ ของเทศบาล ที่ได้จัดขึ้นเพื่อ ผู้สูงอายุ	3.63	0.659	มาก	5
เฉลี่ย	3.73	0.444	มาก	

จากตาราง 4.8 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของผู้สูงอายุในการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจรเข้มาก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านผลที่ได้รับจากการดำเนินงานสวัสดิการพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$) โดยเรื่อง ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนเพื่อการบริหารงานผู้สูงอายุในชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.97 รองลงมา คือ ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคัดเลือกรายชื่อผู้สูงอายุที่จะได้รับการ อนุมัติเงินสวัสดิการต่าง ๆ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.89 และมีระดับการดำเนินงานมากในเรื่อง ท่านได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนของผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อติดต่อประสานงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มผู้สูงอายุ มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.50

ตาราง 4.9 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของผู้สูงอายุในการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ
ในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม 3 ด้าน

การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ	ระดับการดำเนินงาน			
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
ด้านการบริหารงานสวัสดิการ	3.74	0.412	มาก	2
ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ	3.76	0.410	มาก	1
ด้านผลที่ได้รับจากการดำเนินงานสวัสดิการ	3.73	0.444	มาก	3
เฉลี่ย	3.75	0.367	มาก	

จากตาราง 4.9 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของผู้สูงอายุในการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม 3 ด้านพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) โดย ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.76 รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานสวัสดิการ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.74 และมีระดับการดำเนินงานมากใน ด้านผลที่ได้รับจากการดำเนินงานสวัสดิการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.73

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อปัญหา

ตาราง 4.10 แสดงประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะ การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจรเข้มาก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการบริหารงานสวัสดิการ

ประเด็นปัญหา	ข้อเสนอแนะ
ด้านการบริหารงานสวัสดิการ	
- เทศบาลตำบลห้วยจรเข้มากมีความเป็นธรรมและความเสมอภาคในการคัดเลือกผู้สูงอายุ	- เทศบาลตำบลห้วยจรเข้มากควรให้ความสำคัญและความเสมอภาค เท่าเทียมกันในการคัดเลือกผู้สูงอายุ โดยให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่ผู้สูงอายุ

ตาราง 4.11 แสดงประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะ การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยจรเข้มาก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ

ประเด็นปัญหา	ข้อเสนอแนะ
ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ	
- ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนเพื่อการบริหารงานผู้สูงอายุในชุมชน	- เทศบาลตำบลห้วยจรเข้มากควรให้ประชาชน บุคคลที่สนใจผู้สูงอายุในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อดูแลผู้สูงอายุ

ตาราง 4.12 แสดงประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะ การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านผลที่ได้รับจากการดำเนินงานสวัสดิการ

ประเด็นปัญหา	ข้อเสนอแนะ
ด้านผลที่ได้รับจากการดำเนินงานสวัสดิการ	
- ท่านได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนของผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อติดต่อประสานงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มผู้สูงอายุ	- บุคคลที่ได้รับการรับเลือกเป็นตัวแทนของผู้สูงอายุในชุมชน ควรมีความสนใจในการจัดกิจกรรมประสานงานต่างๆ ของกลุ่มผู้สูงอายุ โดยเน้นบุคลากรที่มีความพร้อมและมีความตั้งใจ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ใน 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานสวัสดิการ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ และด้านผลที่ได้รับจากการดำเนินงานสวัสดิการ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนผู้สูงอายุ รวม 341 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก

การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้ศึกษาขอสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ใน 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานสวัสดิการ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ และด้านผลที่ได้รับการดำเนินงานสวัสดิการ
3. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อปัญหา

สรุปผลการวิจัย

ในการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 184 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.00 รองลงมาเป็นเพศชาย มีจำนวน 157 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.00 มีอายุ 65 ปี หรือน้อยกว่า มีจำนวน 169 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.60 รองลงมามีอายุ 66 - 70 ปี มีจำนวน 112 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.80 มีอายุ 71 - 75 ปี มีจำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.70 และมีอายุมากกว่า 75 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.90 มีสถานภาพเพศสมรส มีจำนวน 312 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.50 รองลงมามีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง มีจำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.90 มีสถานภาพโสด มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.60 มีรายได้ 5,000 บาท หรือน้อยกว่า มีจำนวน 271 ราย คิดเป็นร้อยละ 79.50 รองลงมามีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท มีจำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.50 มีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกกองทุน 1 - 2 ปี มีจำนวน 228 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.90 รองลงมามีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกกองทุน 3 - 4 ปี มีจำนวน 73 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.40 มีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกกองทุนน้อยกว่า 1 ปี มีจำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.30 และมีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกกองทุนมากกว่า 4 ปี ขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.40

2. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2.1 ด้านการบริหารงานสวัสดิการ ผลจากการศึกษาการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.74)

เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ด้านการบริหารงานสวัสดิการ มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เทศบาลตำบลหัวรอมีการแจ้งกำหนดการ วัน เวลา และสถานที่จ่ายเงินสวัสดิการให้ผู้สูงอายุทราบ รองลงมาก็คือ เทศบาลตำบลหัวรอมีการให้ความสนใจช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และเป็นที่ปรึกษาแก่ผู้สูงอายุที่มีปัญหา หรือได้รับความเดือดร้อน เทศบาลตำบลหัวรอจัดให้มีพนักงานและเจ้าหน้าที่ให้บริการแก่ผู้สูงอายุที่มาติดต่องานราชการ หรือรับเงินสวัสดิการด้วยความเต็มใจ และยิ้มแย้มแจ่มใส เทศบาลตำบลหัวรอมีการติดประกาศรายชื่อผู้มีคุณสมบัติรับเงินสวัสดิการให้ที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านทราบ และติดในแต่ละหมู่บ้าน เทศบาลตำบลหัวรอ

มีการประชุมเพื่อทำประชาคม โดยชี้แจงขั้นตอนและรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิที่จะได้รับการคัดเลือกได้รับเงินสวัสดิการ เทศบาลตำบลห้วยรอมมีการพัฒนาระบบการให้บริการโดยการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยให้รวดเร็ว ทันใจและประหยัดเวลา เทศบาลตำบลห้วยรอมมีการประชาสัมพันธ์เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการสวัสดิการต่าง ๆ ของเทศบาลให้รับทราบทุกครั้ง และเทศบาลตำบลห้วยรอมมีความเป็นธรรมและความเสมอภาคในการคัดเลือกผู้สูงอายุ มีระดับการดำเนินงานในระดับมาก

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ ผลจากการศึกษาการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยรอม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.76)

เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรม และงานของกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล ที่ได้จัดขึ้นเพื่อผู้สูงอายุ ท่านเข้าร่วมการประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสวัสดิการผู้สูงอายุ ท่านได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมเพื่อเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับสวัสดิการต่าง ๆ ของผู้สูงอายุในชุมชน ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคัดเลือกรายชื่อผู้สูงอายุที่จะได้รับการอนุมัติเงินสวัสดิการต่าง ๆ ท่านมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบรายชื่อผู้สูงอายุที่ปิดประกาศในหมู่บ้าน ที่ได้รับการอนุมัติจากเทศบาลตำบล ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนเพื่อการบริหารงานผู้สูงอายุในชุมชน และท่านได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนของผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อติดต่อประสานงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มผู้สูงอายุ มีระดับการดำเนินงานในระดับมาก

2.3 ด้านผลที่ได้รับการดำเนินงานสวัสดิการ ผลจากการศึกษาการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยรอม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.73)

เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ด้านผลที่ได้รับการดำเนินงานสวัสดิการ มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนเพื่อการบริหารงานผู้สูงอายุในชุมชน รองลงมาคือ ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคัดเลือกรายชื่อผู้สูงอายุที่จะได้รับการ อนุมัติเงินสวัสดิการต่าง ๆ ท่านได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมเพื่อเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับสวัสดิการต่าง ๆ ของผู้สูงอายุในชุมชน ท่านเข้าร่วมการประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสวัสดิการผู้สูงอายุ ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล ที่ได้จัดขึ้นเพื่อผู้สูงอายุ ท่านมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบรายชื่อผู้สูงอายุ

ที่เปิดประกาศในหมู่บ้าน ที่ได้รับการอนุมัติจากเทศบาลตำบล และท่านได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนของผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อติดต่อประสานงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มผู้สูงอายุ มีระดับการดำเนินงานในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 184 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.00 มีอายุ 66 - 70 ปี จำนวน 112 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.80 มีสถานภาพสมรส จำนวน 312 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.50 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 271 ราย คิดเป็นร้อยละ 79.50 มีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกกองทุน มีจำนวน 228 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.90

ด้านการบริหารงานสวัสดิการ เทศบาลตำบลหัวรอมีการแจ้งกำหนดการ วัน เวลา และสถานที่จ่ายเงินสวัสดิการให้ผู้สูงอายุทราบ เทศบาลตำบลหัวรอมีการให้ความสนใจช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และเป็นที่พักพิงแก่ผู้สูงอายุที่มีปัญหา หรือได้รับความเดือดร้อน ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2544, หน้า 21-22) กล่าวว่า งานสวัสดิการสังคม เป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิต โดยรัฐได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายให้ความคุ้มครอง และเป็นบริการที่จัดทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์ในด้านการดำเนินชีวิตของประชาชนโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งเทศบาลตำบลหัวรอได้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล และมีการบริหารจัดการ โดยมีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เฉลียวฉลาดคุ้มค่า และมีประสิทธิผล ให้คำปรึกษาแนะนำและประสานงานกับผู้สูงอายุในงานสวัสดิการสังคมคุ้มครองการส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาทและกิจกรรมของผู้สูงอายุที่มีปัญหาหรือได้รับความเดือดร้อนทั้งในทางคดี ทางทางแก้ไขปัญหาคอขวด การจัดที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยเทศบาลตำบลหัวรอจัดให้มีพนักงานและเจ้าหน้าที่ให้บริการแก่ผู้สูงอายุที่มาติดต่องานราชการ หรือรับเงินสวัสดิการด้วยความเต็มใจ และยิ้มแย้มแจ่มใส

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรม และงานของกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของเทศบาลที่ได้จัดขึ้นเพื่อผู้สูงอายุ เข้าร่วมการประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสวัสดิการผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับ มลฤดี ศรีสุข (2544) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล

ในเขตจังหวัดชลบุรี พบว่า การบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุมีการส่งเสริมประเพณีของตำบลและ กิจกรรมที่จัดทำให้ผู้สูงอายุในด้านสังคมเน้นการจัดกิจกรรมวันผู้สูงอายุ ด้านสุขภาพอนามัยเน้น การส่งเสริมสุขภาพตรวจสุขภาพฟรี ด้านนันทนาการเน้นการจัดแข่งขันกีฬาและการออกกำลังกาย ซึ่งเทศบาลตำบลห้วยอ้อมมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนใน ท้องถิ่นของตนเองแก่ผู้สูงอายุ ซึ่งได้มีการจัดกิจกรรมเนื่องในโอกาสต่าง ๆ ขึ้นมา ซึ่งได้มีผู้สูงอายุใน เขตตำบลห้วยอ้อมได้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมตลอดมา มีการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และ ประสบการณ์ มีการขอความช่วยเหลือและแนะนำจากแหล่งประโยชน์ที่มีอยู่ในสังคมเพื่อถ่ายทอด ประสบการณ์ให้สังคม ซึ่งจากการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยอ้อมนั้น ได้มีการ จัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุขึ้นมา มีการแบ่งงานและติดต่อประสานงานเพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วใน การติดต่อประสานงานในโครงการสวัสดิการผู้สูงอายุดังกล่าว

ด้านผลที่ได้รับจากการดำเนินงานสวัสดิการ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนเพื่อการ บริหารงานผู้สูงอายุในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคัดเลือกรายชื่อ ผู้สูงอายุที่จะได้รับการอนุมัติเงินสวัสดิการต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ รพีพรรณ คำหอม (2547) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า มีการดำเนินงาน วิธีการ ขั้นตอนการคัดเลือกโดยใช้เกณฑ์พิจารณาหลายลักษณะร่วมกัน มีการจ่ายเงินเพื่อการยัง ชีพแก่ผู้สูงอายุ ซึ่งเทศบาลตำบลห้วยอ้อม ได้ตั้งงบประมาณของตนเองและขอรับเงินสนับสนุนจาก องค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อให้การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพแก่คนชรา ซึ่งเทศบาลตำบลห้วยอ้อมได้ ดำเนินงานสวัสดิการดังกล่าวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 โดยมีการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดทำเวทีประชาคม เพื่อพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีเกณฑ์ตามนโยบายดังกล่าวได้รับเงิน สวัสดิการผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี ได้รับความเคารพ ความเข้าใจ ความเอื้ออาทร การดูแลเอาใจใส่จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตอย่าง สงบตามคตินิยม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ด้านนโยบาย

1. รัฐบาลควรมีนโยบายที่เป็นการส่งเสริมคุณค่าแก่ผู้สูงอายุ โดยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่มี ความเชี่ยวชาญในเรื่องต่าง ๆ ทั้งศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาได้มีการถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น ไปสู่อนุชนคนรุ่นหลังได้รับความรู้
2. รัฐบาลควรเพิ่มช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลให้ผู้สูงอายุในเรื่องสวัสดิการผู้สูงอายุโดย ผ่านสื่อชุมชน เช่น หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน วิทยุชุมชน

ด้านการปฏิบัติ

1. เทศบาลห้วยอควรมีความเป็นธรรมและความเสมอภาคในการคัดเลือกผู้สูงอายุ โดยให้ความรู้และมีส่วนร่วมในการคัดเลือกควรกำหนดกฎเกณฑ์ให้ชัดเจน

2. เทศบาลตำบลห้วยอควรส่งเสริมให้กองสวัสดิการเข้ามาบริหารจัดการระบบข้อมูล

ด้านการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อทราบความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง

2. ควรมีการศึกษาวิจัยประเมินผลการดำเนินงานสวัสดิการเป็นประจำทุกปีเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นและสอดคล้องความต้องการของผู้สูงอายุ





บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2545). โครงการประเมินผลการ
จ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ. (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ:
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2548). รายงานข้อมูลองค์การปกครอง
ส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ:กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงมหาดไทย. (2554). รายงานข้อมูลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ:
กระทรวงมหาดไทย.
- กรมประชาสัมพันธ์. (2542). สร้างคนสร้างชีวิตเพื่อเศรษฐกิจสังคมไทย.
กรมประชาสัมพันธ์: กรม.
- กิตติพัฒน์ นนทปัทมดล. (2544). ประสิทธิภาพการบริหารขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ศึกษากรณีเทศบาลตำบลยางน่อง
อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2543). แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ
ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จตุพร ต้นล้ำ. (2551). การจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาอิสระ ร.ป.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
ขอนแก่น.
- เทศบาลตำบลหัวรอ. (2555). แผนพัฒนาเทศบาลตำบล พ.ศ. 2554- พ.ศ. 2556. พิษณุโลก:
ตระกูลไทยการพิมพ์.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. (พิมพ์ครั้งที่ 9).
กรุงเทพฯ: เอส. อาร์. พรินติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด.
- นภาพร ศรีมรกต. (2541). การศึกษากระบวนการบริหารและปัญหาการบริหารจัดการกีฬา
ในการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาแห่งชาติของเขต 4. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
สาขาวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นวลจันทร์ เภาประเสริฐ. (2540). ความพึงพอใจในบริการของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์
คนชราบ้านบางแค. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2545). **ทัศนคติ: การจัดการการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย.**
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- พรหมมินทร์ จิรวัณ. (2553). **แนวทางในการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลสหชัยสิทธิ์. การศึกษาอิสระ ปร.ม.,**
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- พลภัทร อุไทย. (2552). **การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในเรื่องเบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอป่าติลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร.**
การศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต นโยบายสาธารณะ
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มฤดี ศรีสุข. (2544). **การบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ : การศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล. (2542). **ปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุไทย.**
กรุงเทพฯ: โฮลิสติก แพบลิชชิง จำกัด.
- วันทนี วาลิกะสิน และคณะ. (2543). **สังคมสงเคราะห์แนวสตรีนิยม ทฤษฎีและการปฏิบัติงาน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2544). **แนวทางการจัดบริการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ.**
กรุงเทพฯ: ธรรมศาสตร์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). **องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ :**
ไดมอนด์อินบิสิเนสเวิร์ด.
- ศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์. (2547). **ผู้นำทางสาธารณประโยชน์และประชาสังคม.**
กรุงเทพฯ: ศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศิริรัตน์ กิมชู. (2550). **ความพึงพอใจของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลละโว้ไทรทอง อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ ปร.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น,**
ขอนแก่น.
- สมจิตต์ สุพรรณทัศน์. (2545). **เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาสุขศึกษา หน่วยที่ 1-7.**
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุรัสวดี ราชกุลชัย. (2543). การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จามจุรี.
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2549). การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร Management.
กรุงเทพฯ: บริษัท จี.พี.ไซเบอร์พริ้นท์ จำกัด.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2545). สถานการณ์ของครอบครัวไทย. สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อนิรุจน์ กันสิทธิ์. (2551). การประเมินโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขต
เทศบาลตำบลสำโรงใต้ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี กรุงเทพฯ.
- อุทัย เลาหิเขียว. (2540). รัฐประศาสนศาสตร์ ลักษณะวิชาและมิติต่างๆ.
กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- อภิญา เวชชัย. (2544). การศึกษาโครงการกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุและ
ครอบครัวในชุมชน : โครงการเบี้ยยังชีพ. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- อุตุกร เหมือนเดช. (2552). ความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ
ในเขตเทศบาลสมุทรปราการ. การศึกษาอิสระ ปร.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
ขอนแก่น.
- Day and others. (1999). The product life cycle: analysis and application issues. Journal
of Marketing, 45, 60-7.



ภาคผนวก ก

- รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือ



รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

1. ดร.สุกิจ ขอเชื้อกลาง

ตำแหน่ง อาจารย์ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

2. คุณบัญชา รัชสีภินทร

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม เทศบาลนครพิษณุโลก

3. คุณสมบุญ บุญญเศรษฐโชติ

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมคุณภาพชีวิต องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก





บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๓๑

ที่ ศธ ๐๕๒๗.๐๒.๐๑/๒๐๖๖

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรียน ดร.สุกิจ ขอเชือกกลาง

ด้วย ดาบตำรวจนิติ แก้วชื่น รหัสประจำตัว ๕๔๐๗๔๗๘๖ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชานโยบายสาธารณะ สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง “การดำเนินงานโครงการสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี กรรพุมมาลย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณินิจ ภูพัฒน์วิบูลย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย



ที่ ศธ ๐๕๒๗.๐๒.๐๑/ ๒๐๒๗

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรียน คุณบัญชา รัชชิโนตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน ๑ ฉบับ

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย ดาบตำรวจนิติ แก้วชื่น รหัสประจำตัว ๕๔๐๗๔๗๘๖ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชานโยบายสาธารณะ สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง “การดำเนินงานโครงการสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยรอ อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรี สาขาบริหารการปกครอง โดย มี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี กรรพุมมาลย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณินิจ ภูพัฒน์วิบูลย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑.งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๓๑

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. ดาบตำรวจนิติ แก้วชื่น

โทร ๐๘๖-๐๔๐-๐๓๕๔



ที่ ศธ ๐๕๒๗.๐๒.๐๑/ ๕๐๒/๙

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรียน คุณสมบุญ บุญชูเศรษฐโชติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน ๑ ฉบับ

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย คาทดรวจนิติ แก้วชิน รหัสประจำตัว ๕๔๐๗๔๗๘๖ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชานโยบายสาธารณะ สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง “การดำเนินงานโครงการสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี ธรรมพุมมาลย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณินจ ภูพัฒน์วิบูลย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑.งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๓๑

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. คาทดรวจนิติ แก้วชิน

โทร ๐๘๖-๐๔๐-๐๓๕๔



ชุดที่

แบบสอบถาม

เรื่อง การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วย
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

คำชี้แจง : แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าอิสระระดับปริญญาโท สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

คำตอบของท่านมีค่าอย่างยิ่งต่องานวิจัย ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลที่ได้รับจากท่านไว้เป็นความลับ การวิเคราะห์ข้อมูลจึงไม่มีผลกระทบต่อตัวท่าน ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือ โปรดกรอกแบบสอบถามตามความจริงหรือความเข้าใจของท่าน

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อปัญหา

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ที่ท่านได้กรุณาให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย (✓) ลงหน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

☐ 1. ชาย☐ 2. หญิง

2. อายุ

☐ 1. 65 ปีหรือน้อยกว่า☐ 2. 66 – 70 ปี☐ 3. 71 – 75 ปี☐ 4. มากกว่า 75 ปี

3. สถานภาพ

☐ 1. โสด☐ 2. สมรส☐ 3. หม้าย/หย่าร้าง☐ 4. สมรสแต่แยกกันอยู่

4. รายได้

☐ 1. 5,000 บาท หรือน้อยกว่า☐ 2. 5,001 – 10,000 บาท☐ 3. 10,001 – 15,000 บาท☐ 4. มากกว่า 15,000 บาท ขึ้นไป

5. ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกกองทุน

☐ 1. น้อยกว่า 1 ปี☐ 2. 1 – 2 ปี☐ 3. 3 – 4 ปี☐ 4. มากกว่า 4 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัด
พิษณุโลก

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความรู้ความเข้าใจของท่าน

มากที่สุด	ระดับการดำเนินงาน	ได้ 5 คะแนน
มาก	ระดับการดำเนินงาน	ได้ 4 คะแนน
ปานกลาง	ระดับการดำเนินงาน	ได้ 3 คะแนน
น้อย	ระดับการดำเนินงาน	ได้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	ระดับการดำเนินงาน	ได้ 1 คะแนน

การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ	ระดับการดำเนินงาน				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1
ด้านการบริหารงานสวัสดิการ					
1. เทศบาลตำบลหัวรอมีการประชาสัมพันธ์เพื่อแจ้ง ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการสวัสดิการต่าง ๆ ของ เทศบาลให้รับทราบทุกครั้ง					
2. เทศบาลตำบลหัวรอมีการประชุมเพื่อทำ ประชาคม โดยชี้แจงขั้นตอนและรายละเอียด เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิที่จะได้รับการคัดเลือก ได้รับเงินสวัสดิการ					
3. เทศบาลตำบลหัวรอมีการจ่ายเงินสวัสดิการให้ ผู้สูงอายุตามกำหนดของนโยบายรัฐบาลไม่เกินวันที่ 10 ของต้นเดือน					
4. เทศบาลตำบลหัวรอมีการแจ้งกำหนดการ วันเวลา และสถานที่จ่ายเงินสวัสดิการให้ผู้สูงอายุทราบ					
5. เทศบาลตำบลหัวรอมีความเป็นธรรมและความ เสมอภาคในการคัดเลือกผู้สูงอายุ					

การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ	ระดับการดำเนินงาน				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
6. เทศบาลตำบลหัวรอจัดให้มีพนักงานและเจ้าหน้าที่ให้บริการแก่ผู้สูงอายุที่มาติดต่องานราชการ หรือรับเงินสวัสดิการด้วยความเต็มใจและยิ้มแย้มแจ่มใส					
7. เทศบาลตำบลหัวรอมีการให้ความสนใจช่วยเหลือให้คำแนะนำ และเป็นที่ยี่ปรึกษาแก่ผู้สูงอายุที่มีปัญหาหรือได้รับความเดือดร้อน					
8. เทศบาลตำบลหัวรอมีการพัฒนาระบบการให้บริการโดยการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยเพื่อให้รวดเร็ว ทันใจและประหยัดเวลา					
ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ					
1. ท่านเข้าร่วมการประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสวัสดิการผู้สูงอายุ					
2. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคัดเลือกรายชื่อผู้สูงอายุที่จะได้รับการอนุมัติเงินสวัสดิการต่าง ๆ					
3. ท่านได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมเพื่อเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับสวัสดิการต่าง ๆ ของผู้สูงอายุในชุมชน					
4. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบรายชื่อผู้สูงอายุที่ปิดประกาศในหมู่บ้าน ที่ได้รับการอนุมัติจากเทศบาลตำบล					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนเพื่อการบริหารงานผู้สูงอายุในชุมชน					

การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร	ระดับการดำเนินงาน				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
6. ท่านได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนของผู้สูงอายุ ในชุมชน เพื่อติดต่อประสานงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มผู้สูงอายุ					
7. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรม และงานของกลุ่ม ผู้สูงอายุในชุมชน					
8. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโครงการ ต่าง ๆ ของเทศบาล ที่ได้จัดขึ้นเพื่อผู้สูงอายุ					
ด้านผลที่ได้รับจากการดำเนินงานสวัสดิการ					
1. เงินสวัสดิการที่ท่านได้รับเป็นรายเดือน ๆ ละ 1 ครั้ง ได้รับตรงตามกำหนด					
2. เงินสวัสดิการที่ท่านได้รับด้วยการโอนเข้าบัญชีเงิน ฝากธนาคารในนามผู้มีสิทธิได้รับมีความเหมาะสม					
3. จำนวนเงินสวัสดิการที่รัฐจ่ายให้ท่านมีความ พอเพียงต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน					
4. การได้รับเงินสวัสดิการผู้สูงอายุ ทำให้ท่านมี สุขภาพกาย และจิตใจดีขึ้น					
5. การได้รับเงินสวัสดิการผู้สูงอายุ แสดงว่าตัวท่าน มีคุณค่า ไม่ถูกทอดทิ้งจากสังคม					
6. เงินสวัสดิการที่ท่านได้รับเพียงพอต่อการนำมาใช้ จ่ายในชีวิตประจำวัน					
7. มีการจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาเพื่อขอรับเงินสนับสนุนจาก เทศบาล เพื่อนำมาพัฒนาส่งเสริมอาชีพให้แก่ ผู้สูงอายุในชุมชน					
8. ท่านได้รับการสนับสนุนจากเทศบาล ในกรณี เจ็บป่วยมีโรงพยาบาลรับ-ส่ง ต่อไปโรงพยาบาลเพื่อ ทำการรักษา					

ส่วนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1. ด้านการบริหารงานสวัสดิการ

ปัญหา.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

2. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ

ปัญหา.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

3. ด้านผลที่ได้รับจากการดำเนินงานสวัสดิการ

ปัญหา.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....



RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	86.4282	71.6985	.4377	.	.8441
A2	86.2845	71.0394	.4555	.	.8433
A3	86.2493	71.3936	.4412	.	.8439
A4	86.1026	72.6100	.3349	.	.8477
A5	86.5191	71.0798	.5262	.	.8414
A6	86.2229	72.2972	.4127	.	.8450
A7	86.1935	71.6565	.3702	.	.8466
A8	86.3079	77.4961	-.0277	.	.8604
B1	86.2229	72.2267	.3940	.	.8455
B2	86.2610	71.7052	.3884	.	.8458
B3	86.2522	72.3833	.3536	.	.8470
B4	86.3431	71.1672	.4163	.	.8448
B5	86.3724	71.1226	.5069	.	.8419
B6	86.4252	70.7687	.5155	.	.8414
B7	86.0645	72.0370	.3975	.	.8454
B8	86.2111	72.2906	.3657	.	.8465
C1	86.3988	70.6052	.4506	.	.8434
C2	86.1496	72.3393	.3587	.	.8468
C3	86.2082	72.5183	.3508	.	.8471
C4	86.4399	70.8295	.4658	.	.8429
C5	86.0674	73.2866	.2992	.	.8488
C6	86.5367	70.2670	.5311	.	.8407
C7	86.2053	71.4166	.4259	.	.8444
C8	86.4106	70.5957	.6066	.	.8392

Reliability Coefficients 24 items

Alpha = .8507

Standardized item alpha = .8535